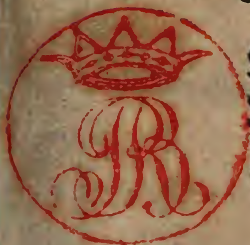
IGNOTORVM
Atque obſcurorum quorundam
DEORVM
ARÆ,

Nunc primum in lucem datæ, notíſque illuſtratæ,

Studio IACOBI SPONII, *Med. Doct. Collegio Medicorum Lugdunenſ. aggregati.*

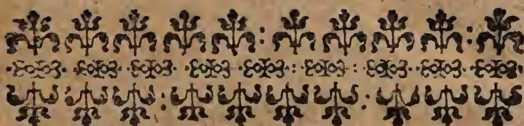
LVGDVNI,

Typis IACOBI FAETON

M. DC. LXXVI.

Cum Superiorum permiſſu.

ANTIQVITATIS
Studiosissimo, mihique amicitiæ jure coniunctissimo, D. GEORGIO VVHELER, Nobili Anglo,

IACOBVS SPONIVS salutem.

IGNOTI *Dei aram, quæ olim Divo Paulo orationis ad Areopagum materiam suppeditavit, frustra à nobis Athenis quæsitam nosti*, Vir amicissime, *nec quidem vllam recentem inscriptionem ad illius imitationem, vt nobis imponere voluit recens Athenarum descriptor, persuasus fortè à Seldeno, qui libro de*

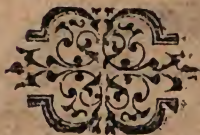
Dijs Syris, suppositititiam istam obtrudit, quasi Athenis extaret: ΘΕΟΙΣ ΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΛΙΒΥΗΣ ΘΕΩΙ ΑΓΝΩΣΤΩΙ ΚΑΙ ΞΕΝΩΙ, *Id est*, Deis Asiæ & Europæ & Libyæ, Deo ignoto & peregrino. *Purum putum figmentum. Verùm illius loco, vt te Athenis reducem insolito aliquo xenio excipiam, en Deorum aliquot per orbem cultorum Aras, nobis quidem ferè ignotorum, cultoribus verò apprimè cognitorum, cùm è contra Atheniensibus ignotus Deus ille esset, quem ipsis prædicabat Apostolus.*

Nullus autem dubito, quin hæc Antiquitatis venerandæ monimenta libenter sis accepturus, cùm alia eiusdem generis inuisendi & inquirendi causâ, mecum Græciæ peregrinationem susceperis, longam, difficilem, periculosam. Non dixerim fastidiosam, *siquidem*

ſiquidem itineris moleſtias eximebant, plus quàm quater centum Græcæ inſcriptiones nobis detectæ perluſtratæque. Meminiſtine, Vir amiciſſime, *quantâ cum voluptate ingentem illum Sarcophagum Thyatiræ obſervabamus, quantáque ſolicitudine nos afficiebat ille Turca, qui vel ſimulatione vel ſuperſtitione quâdam, prohibere volebat quominus inſculptum epitaphium deſcriberemus. Qua etiam perfuſi lætitia, & alacritate locos illos celebres, nunc ferè tantum nomina luſtrabamus, Delum, Trojam, Epheſum, Delphóſque in ſuis ruderibus ſemi-ſepulta. Tandem laboribus noſtris finem faciamus, contenti in muſæo peregrinari, modo cum Oleario Perſidem obambulantes, modo cum Busbekio Turciam percurrentes, modo cum Bellonio Ægytum petentes, mòx-*

que Schedas noſtras revolventes. Interea dum ad tuos perveneris, habes hîc quòd mediteris; quod ſi omnia aſſequi non poſsis, illud tamen capias quæſo, me tibi Amicitiæ obſequiive ſymbolum libens animo dedicaſſe. Γ'άσου, μάπαμου, ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ, νὰ πάεις καλᾶ εἰς τὸν σπιτίν σου, καὶ νὰ εἶσαι πολύχρονος.

Lugduni, pridie Idus Septembr. 1676.

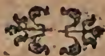

MONITVM
ad Lectorem.

O N ea mihi mens fuit, candide Lector, vt Deos omnes ignôtos, obſcuríſve cognominibus inſignitos hic insererem. Aliàs apud Gruterum eorum turbam offendiſſem, Bacurdum, Corniſcam, Endovelicum, Latobium, Voſegum, Sebethum, Surgaſteum, Iovem Eiazium, Ladicum, Saranicum & Dolichenum, Martem Britovium, Ciradinum & Leucetium, Mercurium Arcetium, Artaium alioſque quamplures. Verùm id potius cogitavi ex his quæ in ipſius theſauro deſiderantur oſtendere quantum ſpicilegium nobis adhuc reliquerit: Siquidem ex ſolo Deorum titulo, atque ex eis ſolum quorum ignota obſcurave fama, non parvum numerum proferre poſſum, intra aliquot annos qui-

bus huic collectioni Gruteriani supplemēti animum applicui. Collegerat certè vt audij inscriptionū sex millia Doctissimus Reinesius, eásq; nunc in lucē prodituras speramus. Ter mille I. Baptista Donius Florentinus, mille Peireskius, bis mille Cardinalis Barberinus, & totidem Vir magnæ eruditionis Nicolaus Heinsius : ego qui inter eos strepo velut anser inter olores, Latinas saltem ter mille, Græcas sexcentas. Vnde conjici facile potest ex iis eiusdem atque Gruterū molis emersurum esse volumen. Hæc te volebam, Lector, nescius ne abires. Vale.

Genevæ,

Genevæ.

Ara prope fluvium Arvam effossa.

I. Iovis Cingidui.

IOVI O. M.
CINGIDVO
STABVLO ET
AVLVS

Ab Iove principium, Musæ, Iovis omnia plena. Plena scilicet eius delubris, aris, statuisque: súbque variis cognominibus colebatur Iupiter Optimus Maximus, pro variis locis vbi eius cultus peculiariter vigebat, próque diver-

sis

ſis beneficiis quæ mortalibus concedi ab ipſo credebant gentes ſuperſtitionibus deditiſſimæ. Sic Iovis Tonantis, Fulguratoris, Cuſtodis, Statoris, Capitolini epigrammata paſſim videre eſt in antiquis monumentis. Sed quid ſibi velit inſolens iſtud epitheton, Iovis optimi maximi *Cingidui*, cui *Stabulo & Aulus* aram dedicaverant, aſſequi perarduum. Eſt quidem pagus, Genevâ horis diſtans non ampliùs quinque *Gingin* vocitatus, à quo quidem derivari poſſet, ſi modo de nominis illius loci antiquitate conſtaret. An verò potiùs Iupiter Genevæ cultus *Cingiduus* dictus eſſet *à eingentibus* eã vrbem montibus circumvicinis. Sed leves nimium conjecturæ, ignotíque Dei primum occupet locum, donec ſolertior aliquis eum divinarit. Depravata cæterùm hæc inſcriptio apud Guichenon, typographorum forte vitio. Sic enim ibi legitur *Iovi O. M. Cingi duo & Aulus*, diviſa ſcilicet

Hiſtor. Sabaud.

hac

hac voce *Cingiduo* & ſequenti *Stabulo* omiſſa.

II. Iovis Taranuci.

Sibenici in Dalmatia.

Nec faciliùs Iovem iſtum in Dalmatia cultum, barbaróque nomine *Taranucum* indigitatum cognoſcere valebimus, cui *Arria Succeſſa* nobis non minùs ignota votum ſolvebat. Sic ergo cum Iove ſuo valeat, nóſque ad alia properare

properare concedat, animo revolventes quod appositè dixit Arnobius contra Gentes, *Tot esse monstra quot Iovis nomina.*

III. Iovis Fagutalis.

Romæ, fragmentum in horto S. Sylvestri.

.....AVGVST. VICI IOVIS
F A G V T A L.
..IMP. NERVA DIVI NERVAE
T R A I A N O
....ICO PONT. MAX. TRIB.
P O T. XIII. IMP. VI.
.....POLLIONIS TRIB. PLEB.
AED. REG.III. VETVSTAT.
.... GISTRI ANNI CXXI. SVA
IMPENSA RESTITV...
....PHOEBVS A. NONIVS
A. L. ONESIMVS
....CALLISTVS L. VALERIVS
E V T I C H V S.

Fagutalis Iovis sacellum à Fagu arbore ipsi sacrâ, quæ intus servabatur à Festo, Varrone, Pliniòque memoratum est: sed ideo omittere

visum

visum non est, quod in aliis antiquis marmoribus non occurrat. Statuitur auté à Publio Victore in quinta vrbis regione, nó autem in decima vt habet Rosinus, delubrum istud. Hæc autem inscriptio sculpta fuit, in alicujus ædificij restaurationis memoriam; Trajano Augusto imperante Tribunitiáque potestate decimum tertiùm gaudente, à quartumviris sub finem memoratis.

I V. Iovis pecoralis.

In insula Naxo

Supra montem, ad ingressum cryptæ scriptum.

Ο Ρ Ο Σ

Δ Ι Ο Σ Μ Η Λ Ω Σ Ι Ο Υ.

Id est

Mons

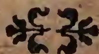
Iovis pecoralis.

Excellentissimus D. Marchio

de Nointel, Regis Christianissimi ad Turcarum Monarcham Legatus, insulas Archipelagi perlustrans pervenit ad *Naxon* nunc *Naxia* vocatam, vbi montem insulæ eminentiorem conscendens, in vertice repperit cryptam à natura in rupe cavatam, in cujus ingressu superscripta erat hęc inscriptio ΟΡΟΣ ΔΙΟΣ ΜΗΛΩΣΙΟΥ, quam explicavit *Mons Iovis pecoralis* : μῆλα enim *Homero*, *pecora* seu *oves* dicuntur & μηλωτὴς *ovium pastor*, *Hesychio* : Sed quam ob rationem insulsi illi Naxiotæ Iovi suo pecorum custodiam commiserint ignorare me fateor, quid enim Iovi cum ove? An fortè quod is infans caprarum lacte nutritus esset, capras postea in protectione sua habere voluerit? Illæ enim sub pecorum genere comprehensæ. Naxos certè omnigenis pecudibus producendis alendísque feracissima est, non minùs quàm generosissimis vinis, vnde in ea insula Bacchi tumulum fuisse fama fuit & superest. Arcum

enim

enim quendam marmoreum inibi extantem Bacchi ſepulchrũ nunc vocant. Cæterùm ut etiam aliquid animi gratia ſubiungamus, prædictus D. Legatus, qui mihi id communicare dignatus eſt, profundam hanc cryptam ſubire auſus, eam mirificis naturæ operibus ornatam repperit, ſtupendíſque aquæ congelationibus, lapideíſque ſtillicidiis, & paulò intus ſculpta Græcorum antiquorum nomina, qui illam ſubintraverant, non quidem in intimos ejus receſſus, uti prædictus D. Legatus, qui ibi duos dies commoratus, eam nova inſcriptione Chriſto conſecrauit, ejúſque elegantem deſcriptionem Regi Chriſtianiſſimo tranſmiſit.

V. Iovis Sereni, &c.

Romæ.

I. S. I. P. D. M.
ISIDI SALVTARI
PRO SALVTE Q. VERGILII
Mater. MODESTI CASSIA MAT.
V. S. D.

Hoſce obſcuros primæ lineæ characteres, quorum ignoratione ignota fingeremus numina, exponebat Vir Doctiſſimus & in Antiquis verſatiſſimus *D. Io. Petrus Bellori* Summi Pontificis antiquarius, hoc pacto *Iovi Sereno Iunoni Placidæ Diis Magnis*, quorum cognominum Iovis & Iunonis alia expromere exempla facile eſſet.

VI. Iunonis B. Opitulantis.

Nemausi, apud Guyranum.

L. ET INNONI B. OP.
IMPER. PONI
NEMAVSENSES.

Hanc verò eruditus *Guyranus* excussit, in literis ad me datis, *Libero Et Iunoni Bene Opitulanti imperarunt poni Nemausenses*: ubi *Innoni* pro *Iunoni* fabrili mendo sculptum esse contendit. *Liber* autem sive Bacchus à Nemausensibus colebatur, ob generosissimas vineas, quibus regio abundat, *Iuno* verò *bene opitulans*, alia non est quàm *Iuno Lucina*, quæ parturientibus opitulabatur: nec malè conueniunt Liber & bona Iuno, utrique enim communia sacra fiebant. Æneid. 4. v. 738.

VII. Quadribis.

In ruinis Carnunti, prope Viennam Austriæ pago Pedernel, recèns effossa. Ex D. Mayer Lugd.

SILVANAB. ET
QVADRIBIS AVG. SACRVM
C. ANTONIVS VALENTINVS
VET. LEG. XIIII. G. MVRVM
A FVNDAMENTIS CVM
SVO INTROITO ET PORTICVM
CVM ACCVBITO VETVSTATE
CONLABSVM IMPENDIO
SVO RESTITVIT
GENTIANO ET BASSO
COS.

Silvanæ Faunæque Sylvarum Præsides Deæ, quæ & Dryades & Hamadryades aliis dictæ, nescio quæ monstra hic habeant sociata: an seminumina quadriviis præsidentia,

dentiæ, quales in viis biviisque Hermi seu Mercurij ab antiquis culti. Quo cæterùm tempore hoc epigramma posuerit *Caius Antonius Valentinus veteranus legionis decimæ quartæ geminæ*, patet ex consulatu notato *Gentiani & Bassi*, qui in annum vrbis conditæ 963. incidit, partúsque virginei 210. *Silvanarum* autem mentio elegantem inscriptionem mihi in mentem revocat, ab Grutero ignoratam, ut & cætera quæ à nobis hîc exhibetur. Hancque mihi communicavit R.P. *Ruffinus* Franciscanus, à *Guichenone* etiam citatam. Histor. Sab.

In vrbe Aixme Tarantasiæ, in Alpibus.

Silvane sacra semicluse fraxino,
Et huius alti summe custos hortuli.
Tibi hasce grates dedicamus musicas.
Quod nos per arva pérque montis alpicos Montis pro mõtes.
Tuíque luci suaveolentis hospites,
Dum jus guberno, rémque fungor Cæsarum

Tuo favore prosperanti sospitas
Tu me meósq; reduces Romam sistito,
Dáque Itala rura te colamus præside.
Ego iam dicabo mille magnas arbores
T. Pomponi Victoris Proc.
Augusto.

VIII. Siluan. Caminesis.

Romæ in villa Ducæ Cæsarini.

M. ANTON. BATES
VALERIA PROFVTVRA
ET MARCVS ANTONIVS
HYMETVS COM FILIS SVIS
DONVM DEDIT SANCTO
SILVANO CAMINESI
CLODIO ALEXANDRI
MANCIPE CASSIA DEVTERA

Quale sit cognomen istud *Caminesi*, Silvano attributum fari nequeo, cùm neque officium, neque que locus, neque aliud mihi in mentem veniat à quo derivari videatur.

IX. Silvani Flaviorum.

Extra Romam, in vinea prope Turrim vulgò de Pignatara.

SILVANO FLAVIORVM
CASSIANVS T. FLAVI AVG.
LIB. CELADI LIBERTVS
FECIT VNA CVM FLAVIS
CASSIANO ET AMANDO
FILIS INCHOATA
ANTONINO AVG. PIO P.P
DEDICATA XV. K. APRIL.
SCIPIONE ORPHITO ET
SOSIO PRISCO COS.

Silvanum familiæ ſuæ hic venerantur Flavij tres, pater & filij. Mirum eſt Ethnicos tot Deos coluiſſe, ſed mirum magis unum ex iis numinibus in tot adhuc Deos diſtraxiſſe, quot erant templa, aut aræ iis dicatæ. Corrigit verò hæc inſcriptio

inſcriptio Faſtos Capitolinos, qui ſtatuunt ſub Antonino hunc Conſulatum his verbis, *Ser. Cornelius Scipio Orſitus & Q. Nonius Priſcus*, ubi loco *Nony*, repone ex lapide *Soſij*.

X. Dei Penini.

In Magno monte Divi Bernardi, baſis columnæ.

LVCIVS LVCILIVS
DEO PENINO
OPTIMO
MAXIMO
DONVM DEDIT.

Pennini Dei ſive *Penni* qui in Alpium

Alpium vertice colebatur, mentio eſt apud Titum Livium, ſed *Penini* legendum ex hac inſcriptione conſtat. *Pen* autem à quo *Penini* cognomen Celtica Lingua, rei cuiuſque ſummitas & caput intelligebatur, vnde Alpibus nomen, quæ Germanicâ linguâ *Alpen* vocántur, & *Apenninis* qui Italiam in longitudinem percurrunt, ob eorum ſcilicet montium cacumina. Hinc etiam *Penna* vicus in edito colle Dienſis agri, & non longe à Maſſilia *Penes* pagus pariter ſupra collem, ubi quædam antiquitatis monumenta videbantur, de quibus plura *Boëſſius* in miſcellis. Inde nomen huic Deo qui in his montium verticibus colebatur, ſub habitu iuvenis dextram tollentis, ſiniſtram demittentis, erátque ipſius ſtatua columnæ impoſita quam Auguſtus victis Salaſſiis Alpinis gentibus dejecit, eíque Iovis ſtatuam ſubſtituit, cum inſcriptione in ſubſtituta baſi, IOVI. O. M. GENIO Guich. Hiſtor. Sab.

LOC

LOCI FORTVNAE REDVCI
TERENTIVS VARRO.

XI. Nymphar. Griselicar.

In pago Greoulx Provinciæ Gallicæ, ad balnea reperta.

NYMPHIS XI.
GRISELICIS

Nemorum Deas sequatur Nympharum chorus*, quæ hoc in pago verisimiliter olim *Griselo* dicto, cum recentiori nomine Greoulx conueniente *Griselicæ* cognominabantur, balneorum illic celebrium custodes.

XII. Nymphar. Percernium.

Vasione.

NYMPHIS AVG.
PERCERNIBVS
T. GINGETIVS
DIONYSIVS
EX VOTO

Quam verò ob rationem *Percernium* agnomen ſibi adſciſcăt Nymphæ Vaſionenſes, tam mihi ignotum eſt, quàm quod ignotiſſimum, hoc duntaxat me non latet *Percernios* fuiſſe nonnullos; inter Romanos, eorúmque quatuor nomina legi in inſcriptionibus Gruterianis, verum aliquíſne ejus familiæ Perterniæ Vaſionem tranſlatus fuerit, qui Nymphis iſtis nomen ſuum

commodaverit, hîc opus, hîc labor eſt.

XIII. Aquar. Albularum.

Romæ, apud Sculptorem ædis Barberinæ.

AQVIS ALBVLIS
SANCTISSIMIS
VLPIA ATHENAIS
CLAVD.... AVG...
LIS VXOR
LIBENS.

Nobiliſſimum Italiæ fluvium Tiberim, prius dictum *Albulam* ex Dionyſio Halicarnaſſeo diſcimus, is enim *antiquit. Rom. lib.*1°. refert Regem Albæ Tiberinũ, cùm prœlio iuxta flumen commiſſo periiſſet, abreptúſque eſſet aquæ currentis impetu, fluvium qui priùs Albula vocabatur *Tiberin* de ſuo nomine vocatum reliquiſſe: verum ad eas antiquitates tam diſſitas recurrere non opus eſt, cùm ex Strabone

one habeamus. Planiciem eam per quam delabitur Aniene fluvius, *Albulas* etiam perfluere *aquas frigidas*, quæ ex pluribus fontibus delapſæ, ad varios morbos potæ aut pro balneo vſurpatæ remedium præbent, inde ab utilitate, earum ſanctitas aſſeverata. Geogr. lib. 5.

XIV. Clatræ.

Romæ, Tabula ærea apud Falerios, ex Peiresk. Schedis.

APOLLINI.	CLATRAE
hic subest fig.	*hic subest fig.*
Apollinis nudi,	*Isidis stolatæ,*
dextrâ lyram tenentis,	*dextrâ sistrum*
Sinistra fulmen	*& serpentem*
radiato capite,	*gestantis, sinistra*
sed modius supra	*mensuram, cui*
caput instar Sarapidis	*inscriptū* ΠΥΧΟΝ.

infra legitur hæc inscriptio,

LERPIRIOR. SANTIRPIOR. PVIR. FOR.
FOVFER. VERTIER. PIERIR. VOTIR.
FARER. VEF. NARATV. VEF. PONI.
SIRTIR.

Mirum esset hîc Apollinem sub habitu tam vario designatum esse, fulmen

fulmen enim Iovem, modius Sarapidem, lyra Apollinem notant, nisi jam nobis notum esset Serapidem inter Ægyptios cultum eundem esse ac Iovem & Ammonem & Solem & Æsculapium, quod præter Tacitum, Athenæum alióſque authores ex nummo Antonini à Seguino jam vulgato constat, in cuius parte auersa cernitur caput barbatum instar Iovis, modio supra caput instar Sarapidis, radiis coronatum ad instar Apollinis, cum cornu Ammonis & Plutonis tridente. Mihi etiam contigit videre Iaspidem antiquam Constantinopoli apud D. Couvel Legati Anglici Capellanum, in quo circa caput Sarapidis inscripta hæc verba ΕΙΣ ΖΕΥΣ ΣΑΡΑΠΙΣ, id est, *vnus Iupiter Serapis*, vnde cùm tot numina & eorum dotes in se contineret Serapis, non mirum si ipsi alium lapidem preciosum insculpserint, quem prædictus Anglus possidet, cum his verbis circa caput Serapidis ΜΕΓΑ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΣΑΡΑ-

Select. numism. p. 3.

ΠΙΔ°ΧΣ: *magnum nomen est Serapidis:*

Verùm quid sibi velit nomen illud *Clatræ* sociæ figuræ superscriptum? Isidem quidem sistrum & mensura Nili indigitant. Sed vox ea ignota. ΠΥΧΟΝ autem cubitum vel aquæ mensuram vel vlnam crescentis Nili in templo Serapidis fuisse refert *Socrates* lib. 1. cap. 14. quam Constantinus ad Ecclesiam Alexandrinam deferri iussit: & ΠΗΧΥΣ Herodoto, Aristophani *vlna*, *cubitus* est. Subjectas quatuor lineas linguâ Hetrusca scriptas esse, ex similibus quæ apud Gruterum extant, vbi nonnulla verba eadem occurrunt, verisimile est. Sed qui eas interpretabitur erit mihi magnus Apollo.

XV. Dei Vintij, *Seyssel ad Rhodanum.*

DEO VINTIO
POLLVCI
CN. TERENTIVS
BILLONIS FILIVS
TERENTIANVS
EX VOTO.

An Pollux Castoris frater *Vintij* cognomen assumat ex vrbe *Vence* in Provincia, quæ olim *Vincium* aut *Vintium* appellata est asserere non ausim, cùm procul ab ea vrbe reperiatur hic lapis: quanquam similis denominatio in inscriptione *Marti* dicata, non mediocriter me movet, ut id pro certo statuam: ea enim his verbis, in dictâ *Ventiorum* vrbe legitur, MARTI VINCIO M. RVFINVS SAL. IIIIII VIR ET INCOLA CEMENEL. EX VOTO

VOTO id est, *Marti Vincio Marcus Rufinus Felix Saliniensis & incola Cemenelensis ex voto. Salinium* in Provincia, nunc vocatur *Castellane*, *Cemenelium* verò *Cimiés*.

X V I. Cælestis.

Florentiæ in palatio magni Ducis, ex Africa allata.

CAELESTI AVG. S.
Q. MALLIVS PRIMVS
AD AMPLIATIONEM
TEMPLI ET GRADVS
DONAVIT -X CXXV.
VOT. SOL. LIB. ANI.

Id est *Cælesti Augustæ sacrum Quintus Mallius Primus ad ampliationem templi & gradus donauit Sester*

estertia C X X V. voto soluto libenti nimo. Quænam autem Dea illa Cæleſtis, conjici poſſet ex alia inſcriptione, ubi Bona Dea quæ à mulieribus Romanis colebatur, dem cognomen habet. Sic enim ı ea legitur, Arculi in Italia. *Bonæ Deæ ſanctiſſimæ Cæleſti L. Paſquidius Feſtus redemptor operum Cæſaris, quod adjutorio rivom aquæ Claudiæ Auguſtæ ſub monte Æſliano conſumavit Imp. Domitiano Cæſ. Aug. Germ. Coſ. V I. Non. Iul.* Vnde Cæleſtem hanc Deam eandem eſſe ac Bonam Deam aſſerere quis poſſet. Verùm idem cognomen Veneri etiam tribui video in antiquis inſcriptionibus, ideoque res n incerto hæret. At forte quiſpiam *Aug.* Auguſto eſſe dicet, ſed ex eo pſo ſe minimè in antiquis marmoribus explicandis verſatum eſſe proderet, nec nobis hac in re palmam præriperet. Certum enim legendum *Cæleſti Auguſtæ*, ut in aliis *Iunoni Auguſtæ, Marti Auguſto, Veneri Auguſtæ* ſexcentíſque ſimilibus. Quódque ad propoſitum noſtrum

ſtrum eſt ſequentem inſcriptionem Florentiæ repperi, in hortis Marchionis Richardi. INVICTAE CAELESTI AVR. ONESIMVS D.D.

XVII. Dianæ Ræſianæ.

Romæ repert. in via Appia.

DIANAE RAESIANAE
Q.RAESIVS Q.FIL. SVRDINVS
CVM RAESIA HERCVLANIOLA.

Privatum hoc Dianæ cognomen, non dubium eſt quin ab illa *Ræſiorum* familia fuerit derivatum, à templo ſcilicet aut ſacello in eorum ædibus erecto. Huius autem Quinti Ræſij Quinti filij Surdini aliud epigramma citatur à Spanhemio in quo *miles veteranus cohortis ſeptimæ vigilum* appellatur: ſic ſe habens.

RAESIANORVM FAMILIÆ
Q. RAESIVS Q. FIL. PAC.
VRDINVS MIL. VETER.
COH. VII. VIGIL. V. F. SIBI
ET SVIS LIBERIS IDEM
LIBERTIS LIBERTABVSQVE
SVIS DDXL. IN HYPOGVM
TESTACI........

XVIII. Togotis.

In Hispan. prope Tagum.

TOGOTI
L. VIBIVS
PRISCVS
EX VOTO

Ioannes Mariana qui primus hanc inſcriptionem protulit lib. 1°. de Regis inſtitutione, legendum cenſebat *Toxoti* ut ſit cognomen Dianæ ab arcu & ſagittis

tis tractũ, ſed nihil temere immutandum, faciliuſque nos in opinionibus noſtris, quàm ſculptorem in literis ſuis errare: magíſque placet Reineſio Togoti quod nomen Hiſpanicum barbarúmque alicuius Dei indigenæ redolet, vide fuſiùs apud eumdem author epiſt. pag. 241.

XIX. Matris Deûm Angiſtes.

Venetiis, in palatio Grimani.

ΜΗΤΡΗ ΘΕΩΝ ΑΓΓΙΣΤΕΙ

ΑΜΕΡΙΜΝΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ ΤΗΣ

ΠΟΛΕΩΣ ΕΥΧΗΝ.

id eſt

Matri Deûm Angiſti
Amerimnus œconomus
Vrbis, votum poſuit.

Inſculpta eſt in ſuperiori marmoris parte ſedens Cybele capite turribus coronato, cum duobus leonibus

eonibus ad pedes, qui ipſius typus eſt frequens, ſicut & cognogmomen Matris Deûm, cui titulus alter additur intellectu difficilis ΑΓΓΙΣΤΕΙ ſcilicet, doctioribus forte notus. Sæpiùs etiam integro cognomine dicebatur Mater Deûm magna Idea, quòd in monte Phrygiæ Ida coleretur, ſicuti in elegantiſſima ſequenti inſcriptione nuper Deæ Vocontiorū reperta, ubi priores quatuor literæ M. D. M. I. ſignificant Matri Deûm magnæ Ideæ.

X X.

Deæ Vocontiorum, Vulgò Die.

M. D. M. I.

SACR. TRIB. TAVR. FECER.

CVM SVIS HOSTIS ET APPARA-

TIB. OMNIB. L. DAGID. MARIVS

PONTIF. PERPET. CIVITAT. VA-

LENT. ET VERVLLIA. MARTINA

ET VERVLLIA MARIA. FIL. EO-

RVM PRO. SALVTE. IMP. ET CAESAR. PHILIPPORVM. AVGG. ET OTACILIAE. SEVERAE AVG. MATRIS CAES. ET CASTROR. PRAEEVNTIBVS. SACERDOTIBVS. IVNI. TITO. XV. VIR ARAVSENS. ET CASTRICIO. ZOZIMIONE CIVITAT. ALBENS. ET BLATTIO PATERNO. CIVITATIS. VOC, ET. FABRICIO. ORFITO LIBER. PATRIS. ET. CETERIS. ADSISTENTIBVS SACERDOTIBVS V. S. L. M. LOCO VIRES CONDITAE DIE PRID. KAL. OCT. IMP. PHILIPPO AVG. ET TITIANO COS.

Si cui facessant negotium voces abbreviatæ ut in lapide sculptæ sunt, en eas integras.

Matri

Matri Deûm magnæ Idææ. Sacræ Tribus Taurobolium fecerunt cum suis hostiis & apparatibus omnibus Lucius Dagidius Marius Pontifex civitatis Valentiæ & Verullia Martina & Verullia Maria filia eorum pro salute Imperatoris & Cæsaris Philippouum Augustorum & Otaciliæ Severæ Augustæ Matris Cæsaris & Castrorum præeuntibus Sacerdotibus Iunio Tito quindecemviro Arausensi & Castritio Zosimione civitatis Albensis & Blattio Paterno civitatis Vocontiorum & Fabricio Orfito Liberto patris & ceteris adsistentibus Sacerdotibus, voto soluto libens meritò. Loco vires conditæ. Die pridie Kalendas Octobris Imperatore Philippo Augusto & Titiano Consulibus.

Orange. Viviers. Die.

Sacræ Tribus, id est sacris destinatæ. *Taurobolium* est sacrificium Taurorum, quorum sanguine perfundebantur, ij qui id percipiebant. Idque Taurobolium percipere dicebatur, ut in hac inscriptione *Romæ* in villa Burghesia à

me descripta *M. D. M. I. DD. N N. Constantio & Maximiano Nobb. Cæss. Conss. XVIII. Cal. Maij Iulius Italicus V. C. XVVIR. S. F. Taurobolium percepi Felic.*

Vires Tauri ni fallor sũt ipsius testiculi, qui ad imitationem Sacerdotum Cybeles abscindebantur.

XIX.

Patavij apud Excell. Comitem Lazara.

I. D.
C. HELVIVS
ROMANVS
PRO SE ET SVIS
V. S.

Varias explicationes pati possunt hæ duæ literæ I. D. Sic *Iovi Deo* intelligi posset ut in nummis antiquis, vel *Isidi Dominæ*, quarem Bononiæ vidi sic incipientem, Dominæ Isidi &c. Verùm alia excogitare cuique licitum sit: forte etiam ignotus aliquis Deus vel Dea, cui *votum solvebat Caius Helvius Romanus pro se & suis.*

XXII. Nortiæ.

Romæ in villa Cesarini.

Festi Avieni Poëtæ, insignis memoria.

R. FESTVS DE SE AD DEAM
NORTIAM.
FESTVS MVSONI SVBOLES
PROLESQVE AVIENI
VNDE TVI LATICES TRAXERVNT CAESIA NOMEN
NORTIA TE VENEROR LARE

CRETVS VVLSINIENSI
ROMAM HABITANS GEMINO
PROCONSVLIS AVCTVS
HONORE
CARMINA MVLTA SERENS
VITAM INSONS INTEGER
AEVVM
CONIVGIO LAETVS PLACIDAE
NVMEROQVE FREQVENTI
NATORVM EXSVLTANS VI-
VAX ET SPIRITVS OLLIS
CAETERA COMPOSITA FATO-
RVM LEGE TRAHVNTVR
SANCTO PATRI FILIVS PLA-
CIDVS
IBIS IN OPTATAS SEDES NAM
IVPITER AETHRAM
PANDIT FESTE TIBI CANDI-
DVS VT VENIAS

IA MQVE

IAMQVE VENIS TENDIT DEXTRAS CHORVS INDE DEORVM

ET TOTO TIBI IAM PLAVDITVR ECCE POLO

Festus, inquit Suidas, floruit tempore Valentis Romani Imperatoris, missúsque fuit in Asiam Proconsul, unde non dubium est quin id de isto *Festo Avieno intelligat*, , quem gemino Proconsulis auctum honore carmen nostrum perhibet. *Vulsinium* autem quo lare cretus erat, vrbs fuit Italiæ prope lacum qui nunc *Lago di Bolsena* vocatur, cujus etiam civis erat celebris ille ex suis majoribus *Musonius* Philosophus Stoïcus Apollonij Tyanei familiaris; quorum ad se invicem circumferebantur epistolæ ut monet Suidas. Sublatus autem à Nerone propter ipsius loquendi libertatem. Alterius etiam Musonij sub Ioviano

Imperatore Valentiniani & Valentis prædeceſſore meminit prædictus author. Legitúrque forte ex ipſius poſteris vnus anno Christi 450. Gennadius Valerius Corvinus Avienus Conſul in faſtis Capitolinis, & anno 501. & 502. alij duo Rufius magnus Fauſtus Avienus ſenior, & junior.

Quænam autem Dea illa *Nortia* fuerit, quã ſuis carminibus veneratur Rufius Feſtus dicere difficile eſt; eam quidem in agro Sutrinorũ præcipuè cultam conſtat ex Tertulliano in apologetico his verbis. *Romanas ut opinor Provincias edidi, nec tamen Romanos Deos earum: quia Romæ non magis coluntur, quàm qui per ipſam quoque Italiam municipali conſecratione cenſentur. Cruſtuminienſium Belventinus, Narnienſium Viridianus, Æſculanorum Ancaria, Volſinienſium Nurſia, Ocriculanorum Valentia, Sutrinorum Nortia, Faliſcorum in honore eſt pater Curis.* Vbi forte ex lapide reponenda eſſet *Nortia* ad Volſinienſes.

XXIII. Proxumorum.

Vasione.

PROXVMIS
SENECA SECVNDI
FIL.
V. S. L. M.

ibidem

PROXSVMIS
POTITA C. COD
ONI F. V. S. L. M.

Nec faciliùs vobis nota faciam numina hæc ſive Deos ſive Deas, quibus *Seneca* neſcio quis *Secundi filius* & *Potita Caij Codoni filia votum ſolvunt libèns meritò*. Quis enim ea nùnc noverit, quæ fortè olim vicinis, proximîſque tantùm innotuerant.

XXIV.

XXVI. Comedovorum.

Aquis Sabaudicis. Vulgo Aix en Savoye.

COMEDOVIS

AVGVSTIS

M. HELVIVS SEVERI

FIL. IVVENTIVS

EX VOTO.

Quodnam insuper barbarum, Allobrogicumve numen nobis hic *Marcus Helvius Severi filius Iuventius* obtrudat, mirari potiùs licet, quàm suspicari. Cave autem tu ipse suspicari me forte nomen hoc malè scripsisse, eo quòd paulò aliter à Guichenone exhibeatur. Sed ei fidere me prohibent sexcenti alij errores in eius inscriptionibus dispersi; & meis oculis usurpatum examinatúmque pro genuino habere non dubi-

tes precor, deprecor, candide Lector.

X X V.

Romæ in villa Cesarini.

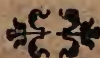
HERCVLI PONDERVM

Q. AEMILIVS VIBIANVS

B. TRIB. COH. III.

. . . .

Hercules ne ponderum custos fuerit, ob iustitiam & æqualitatem ab eo dilectam, an verò in ejus templo deposita pondera ut in templo Opis. B. TRIB. COH. III. *Beneficiarius Tribuni cohortis tertiæ.*

XXVI. Herculis ſomnialis.

Florentiæ, in ædibus Caroli Strozzi Senat.

V. F.

CVLTORES HERCVLIS
SOMNIALIS IN.....
DIS MANIBVS SIBI ET
POSTERISQVE SVIS II QVI
INFRA SCRIPTI SVNT
Q. CAECILIVS. Q. GALLV-
CELLANVS T. FABIVS
L. ATTILIVS
SEX. SCVTARIVS.

Quam ob cauſam *Somnialis* cognomen habuerit Hercules incompertum mihi eſt, cùm is vigilantiſſimus fuerit Heros: at ſane omnia veterum Somnia diſcutere velle, ſomniantis animi exercitium foret.

XXVII. Gen. famil. mon.

Romæ, in villa Montalto.

GENIO
FAMIL. MONETAL.
DEMETRIVS CAES. N. SER.
EPAPHRODITIANVS
DE S. P. D. D.

Geniorum apud antiquos infinitus erat numerus. Genium enim ſuum habebant Provinciæ, urbes, Senatus, populus, Collegia, Imperatores, familiæ, & perſonæ. Intelligo autem per familiam monetalem, varios opifices, qui cudendæ monetæ operam dabant, quorum pars in ſequenti inſcriptione legitur quam in villa Matthæi Romæ exſcripſi,

Herculi Auguſto Sacrum Felix Auguſti libertus optio & exactor auri arg. æris item ſignatores ſuppo-

ſtores Malliatores Monetæ Cæſaris noſtri.

Cæterùm huic Genio familiæ monetalis aram hanc *Demetrius Cæſaris noſtri ſervus Epaphroditianus de ſua pecunia dedicaverat.*

XXVIII.

Romæ.

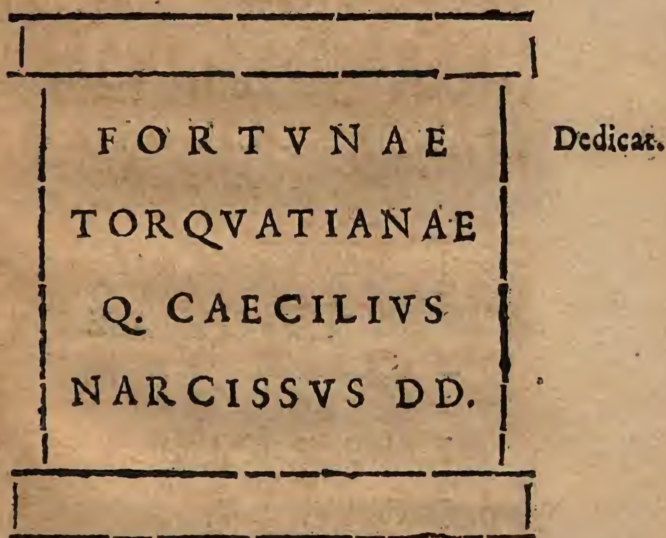
HERMA DE SVO DAT
GENIO CANONIS ATTALI
LIBERTI
GENIO PASICLENIS
ATTALI SERVI

Canon norma, menſurave eſt, ſed quid ad rem noſtram? Citatur à Falconerio talis inſcriptio *Titiano & Gallieno Conſulibus Tertullus Decij libertus ex figula* Canonis *operis Doliaris prima*: hæc in figulinâ tegulâ inſcripta, additque *Canon* fortè tributum eſt

eſt quod ſolvebant figuli. Sed aliud hîc ſignificare ſcio, quid autem, neſcio.

XXVIII. Fortunæ Torquat.

Romæ apud Cardinal. de Maximis.

Dedicat.

Torquati Romæ illuſtres à Manlio Torquato oriundi, qui torque hoſti detracto hoc cognomen ſumpſit, in eaque familia ut nos docet inſcriptio, ara for-

tunæ erat dicata quæ inde Torquatiana dicebatur, à Quinto Cæcilio Narcisso, quem utrum is fuerit idem cum eo *Narcisso* qui Claudio ab epistolis erat, nihil est quod aut suadere aut dissuadere possit.

XXX. Hosiri.

Romæ.

MVTILLIA
ALBANA
HOSIRI ET
FORTVNAE
SVPERAE
IMPERIO
POSVIT.

Hosirum numen ignotum hic habes, neque enim Osiris est qui sine aspiratione scribitur & genitivo habet Osiridis. Sed notissimum erat Mutilliæ Albanæ, siquidem

dem ipsius Hosiri Imperio, id est ejus jussu & Fortunæ superæ aram posuerat.

XXXI. Matron. Vediant.

Prope Nicæam Prouinciæ Gallicæ.

MATRONIS
VEDIANTIABVS
P. ENISTALIVS P. F.
CL. PATERNVS CEMENELENSIS
OPTIO AD ORDINE Δ LEG. XXII.
PRIMIGENIAE PIAE FIDELIS
L. M.

Meminit in Italiæ descriptione *Plinius* populorum Provinciæ contiguorum ab Oriente qui ab eo *Vediantij* vocantur & à Ptolemæo οὐεδιάντιοι quorum metropolis erat Cimelium seu Cemenelium nunc *Cimiés* vulgò dictum, cuius civis erat *Publius Enistalius Pater-*

dius Publij filius tribu *Claudiâ Decurio legionis vigesimæ secundæ*, qui Matronis illius regionis hoc lubens adſcripſerat votum. Matronæ autem illæ Deæ quædam erant provinciis, urbibuſque invigilantes, eædémque & *Matres* dictæ: ut in ſequenti lapide.

XXXII. Matrum Gerudat.

S. Esteves in Provincia.

MATRIBVS
GERVDATIABVS
IVLIA MINIA
V. S. L. M.

Suſpicatur, conjicit, divinat nonnunquam noſter antiquitatis tutelaris genius: ſed ſæpe etiam ſilet, imperitiæque quàm temeritatis argui præfert. Matres quidem ſeu Matras ut aliquando barbare vocitantur expoſuit elegãter

Doctissimus Chorerius in Viennensium antiquitatibus, sed istud *Gerudatiarum* ascitum cognomen, quo ex loco, peculiarive casu elicitum fuerit me prorsus latet. Observa autem in inscriptione Gruterianâ pag. XCII. legendum *Matrabus* non *Mairabus*, ut erratum est in operis illius indice. Eædémque Matres in hac brevi inscriptione Græcè designantur: *Agathæ* (vulgo Agde) in foro. ΑΡΗΙ ΜΗΤΡΑΣΙ ΚΑΙ ΔΙΟΣΚΟΡΟΙΣ. Id est *Marti, Matribus, & Iovis filiis* Castori & Polluci.

XXXIII. Her. Ausc.

In Aquitania.

FANO HER. AVSC.

ORRITS. HE SACRVM

G. VAL. VALERIANVS.

Fano Herarum Auscarum interpretatur author notitiæ Vasconiæ qui eam adducit: secunda

linea ignota. Aquitanorum ait *Mela* clariſſimi ſunt *Auſci*, & Novem populanos commendant *Auſci*, & Vaſates inquit, *Ammianus Marcellinus*. *Heras* autem, *Matres*, & *Matronas* pro iiſdem habitas eſſe cenſeo.

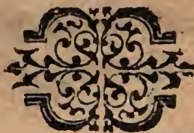
XXXIV. Aufanarum.

Lugduni.

PRO SALVTE DOM.
N. IMP. L. SEPT. SEVERI
AVG. TOTIVSQVE DOMVS
EIVS AVFANIS MA-
TRONIS ET MATRIBVS
PANNONIORVM ET
DELMATARVM
TI. CL. POMPEIANVS
TRIB. MIL. LEG. I. MIN.
LOCO EXCVLTO CVM
DISCVBITONE ET TABVLA
V. S.

Hanc ſolam ex noſtris inſcriptionibus citatam habemus à Grutero, ſed lineis ultimis quinque truncatam. Eam autem ſi velis

lis sine abbreviationibus legere, sic habe. *Pro salute Domini nostri Imperatoris Lucij Septimij Severi Augusti totiúsque domus ejus Ausanis Matronis & Matribus Pannoniorum & Delmatarum, Tiberius Claudius Pompeianus Tribunus militum Legionis primæ Minerviæ, loco exculto cum discubitone & tabula votum soluit.* Eæ autem *Ausanæ Matronæ* in Pannoniis, Dalmatiáque notæ, salutísque Severi custodiam habentes quæ fuerint ignorare facilius est, quàm detegere.

XXXV. Sulevarum.

Romæ. Ex ſchedis Eruditiſſ. D. Fabretty.

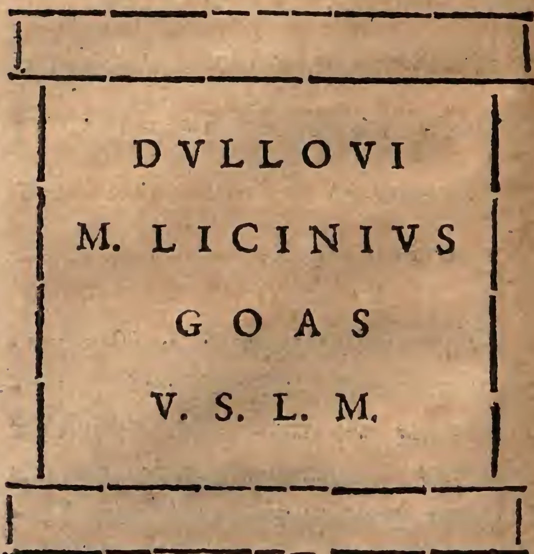
SVLEVIS ET CAMPESTRIBVS SACRVM T. AVRELIVS QVINTVS > LEG. VIIX. GEMINAE VOTVM SOLVIT LAETVS LIBENS DEDICAVIT VIII. K. SEPTEMBRES BRADVA ET VERO COSS.

Obmuteſco iterum in iſtis numinum monſtris, *Sulevis Campeſtribuſque* quibus *Titus Aurelius Quintus Centurio legionis decimæ ſeptimæ geminæ votum ſolvit.* Dedicatio autem aræ illius *Octauo Kalendas Septembres accidit Bradua & Vero* Conſulib. qui integro nomine in Faſtis Capitolinis *Titus Vibius Varus* & *Apius Annius Bradua* nuncupantur, qui Conſulatus

ſulatus incidit in annum 161. æræ Chriſtianæ *ſub Antonino Pio*. Adſunt autem in ſuperiori parte lapidis Deæ tres ſedentes , infra quas ſacrificium verris à figuris quibuſdam ſagatis peragitur.

XXXVI. Dullovi.

Vaſione.

ibidem

DVLOVIO

ibidem

INO DVLOVI VIVOS

In priori illa baſi ſculptus eſt Deus *Dullovius* ſedens palmis circumdatus. Sed quis hic Deus alibi gentium ignotus? Vaſionenſis quidem cùm toties eius nomen repetatur. Sed plura à me non quæras, ſi repulſam pati nolueris.

XXXVII. Trittiæ.

In Provincia, territorio de Pierre-feu.

TRITTIAE
M. VIBIVS
LONGVS
V. S. L. M.

Huius etiam loci indigenam

Deum adorat *Marcus Vibius Longus*, non minus mihi ignotus, quàm ipſius numen.

XXXVIII. Deæ Seg.

Fori Segusianorum, vulgo Feurs repertum.

DEAE

SEG.

F.

PONDO

X.

Pondus antiquum hîc exhibeo ex ære, nobis ſeptem librarum & ſemis pondo, antiquis Romanis decem librarum, ſiquidem illa duodecim tantùm vnciis conſtaret. Habet autem literis extantibus argenteis inſcriptionem hanc DEAE SEG. F. PONDO X. quam D. de la Mure, in Hiſtoria

ſtoria ſua Foreſiana, explicavit *Deæ Seguſianorum Fori Pondo decem.* Id enim pondus in urbe *Feurs* repertum fuit quæ olim erat *Forum Seguſianorum.* Quæ autem Dea illa fuerit ambiguum: urbi s quidem protectrix, geniúſve peculiaris. Fortè etiam Diana quæ ob ſylvarum copiam apud Seguſianos colebatur, unde in eadem urbe corpus *Fabrorum tignuariorum* in antiqua inſcriptione legitur.

XXXIX. Eumeli.

Neapoli.

ΕΥΜΕΛΟΝ ΘΕΟΝ ΠΑΤΡΩΟΝ

ΦΡΙΤΟΡΣΙΝ ΕΥΜΗΛΕΙΔΩΝ

Τ. ΦΛΑΥΙΟΣ ΠΙΟΣ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΣ ΑΝΕΘΗΚΕΝ

ΣΥΝ ΤΩ ΦΛΑΥΙΩ ΤΕΚΝΩ,

Eumelum Deum patrium Tri-

huum Eumelidarum magistris T. Flauius Pius curator posuit cum Flavio filio. Herois cujusdam Eumeli meminit ~~Strabo~~ in Achaicis, Pau quem Patrensium primum Regem conditorémque ait, unde fortè quis conjiciat non πατρῷον legendum, sed πατρέων *Patrensium*. Verùm temerè nihil immutandum. Neapolis autem cùm fuerit Græcorum colonia, non dubium est quin eorum Deos, semideosque coluerit.

X L. Moritaſgi.

In ruderibus Aleſiæ urbis apud Heduos.

TI. CL. PROFESSVS NIGER OMNIBVS HONORIBVS APVD AEDVOS ET LINGONAS FVNCTVS DEO MORITASGO PORTICVM TESTAMENTO PONI IVSSIT SVO NOMINE ET IVLIAE VIRGVLINAE VXORIS ET FILIARVM CL. PROFESSAE ET IVLIANAE VIRGVLAE.

Hæc de eo Reineſius epiſtolar. pag.683. Ex Cæſaris Commentariis, conſtat ejus in Galliam adventu *Moritaſgum* apud Senonas in autoritate fuiſſe: Cavarinũ ejus Fratrem à Cæſare ibidem conſtitutum: Hinc cur ea pars Galliæ Deum Moritaſgum cujus notitiam

Lib. 5. de bello Gallico cap.54.

etiam Romani homines Claudiæ Iuliæque gentis, tranſlati in Gallias, uti alij Endovelici & Togotis Hiſpanorum Luſitanorumve localium numinum, habere potuerint ſatis manifeſtum eſt. Sive autem Cæſarianum iſtum ſive alium ὁμώνυμον è majoribus ejus Senonum Regibus antiquiorem, à ſuis pro Deo habitum dixerimus, perinde eſt: eò tamen inclino ut poſterius præferam fuerítque Cæſare Gallias adquirente divinitas Moritaſgi & cultus vetus apud Senonas religio, non eo primum tempore cœpta in memoriam meritorum olim Regis & Imperij, eique mortuo divini honores decreti, dedicato eidem intra vrbem porticu à Tiberio Claudio Profeſſo, ejuſque uxore ac filiabus.

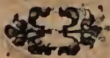
XLI. Beladucadri

In Britannia.

DEO BELADVCADRO

LIB. VOTVM FECIT IOLVS

Non alius est Deus iste, quàm qui apud Gruterum levi differen- tiâ ~~tet~~ Belatucadri nomine insignitur, nec ex noua hâc inscriptione aliquam lucem fœnerari licet, quod qualéve fuerit numen. Hoc tamen certum est fuisse privatum aliquod Britannorum Deum, nusquam enim alibi ipsi litatum esse ex monumentis antiquis eruimus.

XLII. Nehalenniæ.

Domburgi repertæ ad mare nunc Vestcapell. in Britan.

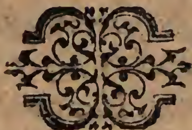
DEAE NEHALENNIAE
OB MERCES RITE CONSER-
VATAS M. SECVND. SILVANVS
NEGOTIATOR CRETARIVS
BRITANNICIANVS
V. S. L. M.

ibidem.

DEAE NEHALENNIAE
SEXT. NERTOMARIVS
NERTONVS
V. S. L. M.

Habentur & aliæ ſex ſimiles apud *Reineſium* cujus hîc verba referemus. *Repetitio ejuſdem numinis in pluribus lapidibus eodem lo-*

co effossis confirmat Deam Nehalenniam fuisse ἐπιχώειον populorum circa ista Oceani æstuaria olim habitantium & negotiationibus trans mare deditorum, ipsique Oceano & fluminibus advenis præsidere creditum numen. Idémque author asserit has inscriptiones sculptam habere in vno latere Deam sedentem canistrum fructibus plenũ gestantem, in aliis verò lateribus Neptunũ & Mercuriũ conspici quod etiam observavi in earum typis æri mandatis. Cæterùm *negotiator artis Cretariæ*: ut alibi apud Gruterum negotiator *Cretarius*, qui cretam negotiabatur. *Britannicianus*, eo quòd in Britannia fodinæ Cretariæ essent: ex Plinio lib. 35. c. 17.

XLIII.

XLIII.

Nemaus: ex Peiresk. schedis.

...ΝΕΜΑΥΣΩ...

ΟΥΛΠ. ΤΡΑΙΑΝΟΝ ΚΑΙΣΑΡΑ

ΣΕΒΑΣΤΟΝ,

Id est

Nemauso (Deo)
Vlpium Trajanum Cæsarem
Augustum.

Nemausum quem Herculis filium nonnulli asserunt, inter Deos à Nemausensibus repositum fuisse evincunt marmora & nũmi, ut iam orbi erudito exhibuit Clariss. *Patinus, lib. de nummis æreis mediæ formæ:* ubi ejus caput casside armatum in nummo coloniæ Nemausensis cernitur. *Hic enim vetustissimus bene merẽtibus referendi gratiam mos, ut tales numinibus adscribantur :* ex Plin. lib. 7. c. 7. Is enim Nemausus, unus ex eius urbis priscis heroïbus censebatur, qui nomen suum ei imposuerat. Ejusdémque Dei Nemau-

si

si mentio fit in sequenti inscriptione mihi ab erudito Guyrano communicata.

DEO SILVANO ET LIBERO
PATRI ET NEMAVSO
...ARCHVS SINODI.

XIV. Dei Tyrimni.

Thyatiræ.

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ
ΑΝΤ. ΚΛ. ΑΛΦΗΝΟΝ ΑΡΙΓΝΩ-
ΤΟΝ ΚΡΑΤΙΣΤΟΝ ΕΠΙΤΡΟΠΟΝ
ΤΟΥ ΣΕΒ. &c. ΤΟΝ ΚΑΙ ΣΕΜΝΟ-
ΤΑΤΟΝ ΙΕΡΕΑ ΤΟΥ ΠΡΟΠΑΤΟ-
ΡΟΣ ΘΕΟΥ ΤΥΡΙΜΝΟΥ
ΟΙ ΒΑΦΕΙΣ.

id est

Bonæ Fortunæ.
Antonium Claudium Alfenum Arignotum potentissimum Procuratorem Augusti, &c. *& Venerandissimum Sacerdotem primi parentis Dei Tyrimni, Tinctores venerantur.*

Nolui

Nolui totam hanc inſcriptionē citare quæ longiſſima eſt, tituliſque illius *Alſeni* plena, eo quòd minùs ad propoſitum noſtrum faciat, eámque ad aliud opus reſervandā cenſeam. Florebat is *Antonius Alfenus Arignotus* Caracallæ temporibus, ut ex aliis lapidibus conſtat. Eū autē *Tyrimnum* Thyatirenorum ἐπιχώριον & indigenam Deum fuiſſe, patet ex ipſius memoriâ ſæpiùs in marmoribus ejus urbis repetitâ, præſertímque in alio ubi ΤΟΥ ΠΡΟΠΟΛΕΩΣ ΤΥΡΙΜΝΟΥ legitur: quod præterea templum ejus ante urbem fuiſſe monet. Hoc autem monumentum *Alfeno* erectum à Tinctoribus Thyatiram inhabitantibus: ibíque fortè purpuræ tingebantur, quarum commercium tractabat *Lydia* illa Thyatirena Philippis habitans, quæ à Divo Paulo ad Chriſti fidem converſa fuit. *Act. Apoſt.cap.*16.

FINIS.

Eruditissimi Viri Nicolai Bon Cretensis Iuris utriusque Doctoris, ad Authorem,

Epistola.

Clarissime ac eruditissime Vir S. Pl.

IGnotorum Deorum aras quas nuperrimè in lucem dare cœpisti, ac itineris tui delicias amicis ac posteris exantlare læto animo deliberasti, bene factum est. De prima illa inscriptione *Iovis* nonnulla mihi dicere suppeditant. Arduum quidem esset de Iove *Cingiduo* quærere, ni lumen de lumine, ac lumen lumini adderemus. Iupiter enim Optimus Maximus aliquando à mònte, à flumine, à civitatibus denominatus.

Cinga fluvius est Hispaniæ Citerioris ex Pyrenæis montibus fluens de quo Lucanus lib. 4.

——— *Camposque coërcet*
Cinga rapax, vetitus fluctus, & littora cursu.
Oceani pepulisse suo: nam gurgite misto

à

Qui præstat terris, aufert tibi nomen Iberus.

Nec mirum ideo si à *Cinga* fluvio, *Cingiduus* Iupiter dictus. Diceres potiùs *Cingaduus* non *Cingiduus*. Quinimò temera propositio mea esset, inscriptionem Genevæ repertam prope flumen Arvam, in Hispaniæ citerioris partibus ponere: Hæc occurrunt mihi objicienda, tu faciliùs solve.

Cæterum gratias ago, pro inscriptionibus ad me missis quæ tibi de Neocoris occurrerunt. Albertum Rubenium qué mihi indicas possideo, verùm diversa sum ab eo sententia, circa *Neocoros*, vt te aliquando perlegere juvabit, in eo libro cui adornando incumbo, illum forte brevi editurus. Mihi credas quæso, circa hanc materiam me evoluisse quicquid libri, nummi, marmoraque suggerunt; ne tamen si quid in ea re me juvare poteris omittas, neque me amare desinas,

Venetiis 17. Octob. 1676.

Tuum NICOL. BON.

Ex Epistola R. P. Ægidij Lacarry, Claromonti Matheseos & Theologiæ Professoris, celeberrimique Chronographi.

Inscriptio *Iovis Fagutalis* pag. 12. sculpta est anno Dominicæ Incarnationis 110. quo incidebat Tribunitia potestas XIII. Trajani. IMP. VI. conjunctum cum Tribunitia potestate XIII. erroris convincit nummum Occonis pag. 207. qui Consulatum V. Trajani cum IMPeratore VIII. combinat, siquidem anno decimæ tertiæ, decimæ quartæ & decimæ quintæ Tribunitiæ potestatis, ejusque sexti Consulatus, Trajanus erat duntaxat IMPERATOR VI.

Pag. 18. & 19. vbi legitur *Gentiano & Basso Coss.* Scribis anno 210. Gentianum & Bassum fuisse Consules. Necesse igitur est ut Gentianus fuerit *Consul suffectus*, siquidẽ iuxta Fastos correctiores, anno Dom. 210. vel 211. *Pompenius Bassus* Consul erat ordinarius, cum *Quinto Epidio Rufo Lolliano*, non autem cum *Gentiano*.

Pag. 21. & 22. Correctio & substitutio *Sosij* in locum *Nonij* proba

mihi videtur, convenítque anno Domini 149. Habent autem Fasti solùm *Ser.Cornelius Orfitus* omissa voce *Scipio.* Sed sæpiùs ex quatuor nominibus quæ Consul aliquis possidebat, tria tantum aut duo referebant. Imperatorum tempore proprium nomen erat vltimum, verùm ante Imperatores proprium erat penultimum. Ad Priscum autem quod attinet is forte quatuor his nominibus insigniebatur *Q. Nonius Sosius Priscus.*

Inscriptio pag.23.& 24. Iovi O.M. dicata, Terentij Varronis est, annóque vrbis conditæ 719. Ante Christ. 25. quo tempore prædictus Terentius Varro Salassios debellavit, sub hasta venditis quatuor supra quadraginta millibus. Túncque temporis fabricata est Augusta Prætoria in eámque missa colonia Prætorianorum militum. Hi Salassij (vbi nunc *la val d'Aoste*) è Gallia oriundi erant, hæcque vallis Alpes Peninas à Graiis Alpibus dividit.

Quodnam autem iudicium feram de inscriptione pag.33. hæreo, vbi *Festus rivum Aquæ Claudiæ Augustæ sub monte Æfliano consummavit, Imperatore Domitiano*

mitiano Cæsare Augusto Germanico Consuli VI. Non. Iulij. Dubium enim meum est an debeam numerum VI. Consuli, vel Nonis Iulij referre. Mihique concludendum videtur Nonis Iulij non Consuli referendum, eo quod Domitianus nondum Augustus esset in suo VI. Consulatu, cùm tamen in inscriptione Augustus designetur.

Ex Responsoria epist.

Quod mones, *Vir eruditissime*, Gentianum non notari Consulem in fastis vt pag. 19. asserebam, fortéque suffectum fuisse, repono eundem esse Gentianum illum quem tu Q. Epidium Rufum Lollianum vocitas. Sic enim Fasti Siculi eo anno *Gentiano & Basso*. Fasti vero Capitolini tom. 3. hist. Augustæ typis VVechelianis, horum Consulum nomina sic habent *Q. Epidius Rufus Lollianus Gentianus & Pomponius Bassus*. Non tamen idem de altero Consule statuendum existimem, qui in Fastis *Nonius*, in lapide à me exscripto legitur *Sosius*, quasi fortè, vt ais, Consul integro nomine vocatus fuerit *Q. Nonius Sosius Priscus*; sunt enim duæ familiæ

diverſæ *Nonia* & *Soſia.* Duo enim cognomina habere Romanum aliquem ſæpius contigit , non item duplicem familiam , niſi adoptaretur in aliam , in quo caſu nomen familiæ ſuæ genuinæ in cognomen mutabat , veluti Scipio Africanus qui in gente Æmilia natus erat , adoptatus in Corneliam dictus eſt , *Cornelius Scipio Æmilianus.* Igitur ſtandum vel faſtis Capitolinis qui Nonium vel lapidi qui Soſium exhibet. Mihi autem plus authoritatis habere videntur antiqua marmora , quàm libri nunc typis mandati , olim toties deſcripti , & à deſcriptoribus alterati.

IACOBO SPONIO

Literaturæ elegantioris amatori & rei Antiquariæ promotori ſagaciſſimo. A. GALLANDIVS

Χαίρειν καὶ εὐπράττειν.

VIR DOCTISSIME,

Cum heri D. VAILLANT & ego vnà eſſemus in Muſæo D. de Creil, quod iis, quos vulgò Curioſos vocant, Dominicis & aliis feſtis diebus patet, quæreremque ab eo numquid noui haberet, quod, vel ad numiſmata antiqua, vel ad rem literariam ſpectaret: habeo, inquit, à D. Sponio libellum de Diis ignotis, quem ad me miſit: ſimúlque legendum ſi vellem obtulit. Eò libentiùs annui, quòd cùm non ità pridem te è Græciâ reducem ſciam, de Diis illis aliquot à me ex veterum marmorum ruderibus ibidem annotatis mentionem habiturum te exiſtimarem; animúſque erat experiendi num tu & ego in eadem inci-

incidiſſemus. Itaque poſt diſceſſum è Muſæo, cum illo domum venio, libellum in manus traditum evolvo, in *Iovem pecoralem* incido. Tum Iovem illum novi, inquam. At, poſtquam quid de eo narrares percurriſſem, non cohærent quæ de eo D. Sponius: res aliter ſe habet, atque hic refert. Dein, cùm è titulis te nullum alium è Græciâ Deum non prius notum attuliſſe agnouiſſem præter Thyatirenorum *Tyrimnum*. Habeo, inquam Dño Vaillant, quiddam de Diis ignotis, quod erit colligam, & ad Sponium mandabo vnà cum iis, quæ mihi quàm illi, de *Iove pecorali* perſpectiora ſunt, vt ſi opuſculum illud iterum editurus ſit aliquando, id inſerat: ſi priùs meam ad eum epiſtolam te miſſurum & commendaturum ſpondeas. Hoc, pro amicitiâ cùm libenter ſpopondiſſet, diſceſſi ab eo lætus, quòd te noſcendi tamdiu quæſita, ſeſe tandem obtuliſſet occaſio. Cogitabam verò, quandoquidem eras domi, quâ viâ mihi ad te acceſſio fieret vt tibi quidquid habeo inſcriptionum antiquarum vt cum tuis coniungeres & ederes, offerrem ac commu-

nicarem

nicarem. Siquidem te quater centum collegisse audio è Græcia, ego autem vix centum: quarum non dubito plurimam partem te possidere, cùm fieri non possit vt eædem tibi & mihi non obviæ fuerint: tamen agnosco ex tuo libello me habere aliquot tibi non visas, quandoquidem in illis Deorum quorumdam ignotorum sit mentio, de quibus tu ne verbum quidẽ: Duas aut tres hic apponam, postquam totum id quod ad Iovem pecoralem attinet exposuero. Nam, ô *Sponî πολυμαθέστατε*, illa crypta admirabilis marmoreis & crystallinis congelationibus spectantium animos obstupefaciens, nihil cum illâ inscriptione,

ΟΡΟΣ ΔΙΟΣ ΜΗΛΩΣΙΟΥ.

habet negotij, neque ad cryptæ ingressum scripta. Crypta enim in insulâ *Antiparo*, inscriptio vero *Naxi*, in clivo, qui ad montis totius insulæ altissimi verticem ducit, ita vt à crypta ad Inscriptionis locum, Italica plusquam triginta millia intercedant, & Paros, Naxum inter & Antiparum interponatur. Narranti mihi fidem adhibeas, nam primus

primus fui qui cryptam illam ſingularem *D. Nointelij* iuſſu adij & ſubij, vt me referente num res digna eſſet, ad eam inviſendam, itineri ſe daret; primus etiam qui prædictam inſcriptionem legi. Itaque in illa cryptâ quæ ſita eſt in extremitate inſulæ Antipari verſus Lybicum, quinque millibus à pago qui ſolus in inſula habitatur, nulla alia adeſt inſcriptio præter illam quæ antiquorum Græcorum qui viſendi cauſa acceſſerunt nomina exhibet, & aliam ex quâ præter illud nomen ΔΟΜΝΑ, nil legere potui, quòd tota ſtillicidiis congelatis obtecta & obliterata eſſet. Noſtra vero hæc

ΟΡΟΣ ΔΙΟΣ ΜΗΛΩΣΙΟΥ

Sculpta viſitur characteribus antiquiſſimis in petrâ marmorea rudi & impolitâ quæ ſcalprum numquam paſſa eſt niſi vt hos reciperet, iuxta viam quâ itur à pago ſatis magno cui nomen ἀπέρατος, ad verticem montis quem hodie *οἱ νησιῶται Ζία*, ab illo proculdubio Iove nuncupant: ſcis enim apud hodiernos Græcos quam ſint litteræ δ. & ζ. affines. Indicata mihi fuit

à

à Papa quodam Græco , qui cùm sciret *D. Nointelio* summum apicem petenti, vt inde vicinas Archipelagi Insulas considerarer , transeundum , mecum libenter venit vt petram illam mihi ostenderet. Hanc etiam D. Legatus ipse de viâ prospectavit. Statim mihi & aliis patuit vnde hodierna huius montis appellatio nec adeò mihi difficile fuit conjicere quâ ratione adducti Iovi pecorali eum consecrarint : animo enim occurrebat , Montes , quòd altè in aërem sese attollant esse sub Iovis ditione , antiquos autem , hunc illi deo , vt totius insulæ celsissimum utpotè qui à centum & viginti millibus Italicis conspicitur, tandumdem enim spatij à Naxo ad Chium , ex cuius parte occidentali tempore sereno spectatur , dedicasse , ac pecoralem dixisse , quod pascua sint illic abundantissima , ad quæ , vt nunc fit omnis generis pecora abigebant. Enim verò circumquaque , nil nisi ovium & caprarum greges videbamus qui tenellulas & autumnales herbas depascebant , ac cistum maximè cuius humore glutinoso quem ladanum vocamus barbas suas mente Iunio inficiunt

ficiunt capræ. Porro ex illo vertice qui acutissimus est & in medio ferè insulæ positus sequentes Ægæi maris insulæ & scopuli oculis usurpantur, atque equidem in gyrum hoc ordine ab oriente versus meridiem, *Pathmos*, *Stenousa*, *Schinousa*, *Amorgos*, *Astypalæa*, à Meridie versus occasum *Therasia*, quæ nunc *Santorini*, *Ios* vbi sepultus Homerus, *Pholegandros*, & ab occasu versus Boream, *Milos*, *Paros*, *Antiparos*, *Siphnus*, *Seriphus*, *Thermia*, *Cea*, *Syrus*, *Eubœa*, *Andros*, *Tenos*, *Delos*, & *Myconus*. Ita ut *Naxos* media ferme omnium cycladum esse videatur. Vt memoria ad posteros manaret Legatum è Gallia missum illuc ascendisse; hanc inscriptionem iussus à D. Marchione *Nointelio* incidi curaui in marmor album, marmoreus enim fere totus ille mons, à sculptore qui è proximo pago accersitus fuerat. *Ex hoc vertice montis Iovis Melosij Maris Ægæi circumvicinas insulas considerabat Car. Fran. Olier de Nointel: Imper. Gall. Legatus. XXIV. Novemb. M. DC. LXXII.* Antrum etiam habet mons ille à parte occidentali, cuius aditus angustus, sed statim

post

poſt ingreſſum ſe ſe in altum expandit & in longum, ſed non in profundum: congelationes habet aliquot, ſed raras nec pulchritudine cum antri Antiparij cōgelationibus conferēdas. Nullam ibi inſcriptionem reperi, cùm illuc me contuliſſem cum nobili quodam è comitatu D. Noitelij. Totam illam inſulam quam poſt Lesbum totius Archipelagi pulcherrimam exiſtimo, ipsâ Chio non exceptâ, maxima ex parte peragravi, tum in D. Nointelij comitatu, tum ſolus, ut ſi quid rarum & ſua curioſitate dignum eſſet referrem. De ſepulchro tamen illo *Bacchi* de quo mentionem facis nil audivi niſi de quibuſdam monumentis lapideis quos mihi aiebant verſus montem quemdam, dictum Coronum conſpici, quæ religione aut ſuperſtitione potius neſcio quâ nemo audet recludere. Nam quod ad arcum marmoreum quem memoras: is in ſcopulo tantiſper ab inſulæ continenti ſub caſtro ea parte quæ Parum reſpicit remoto, extat: nec aliud omnes eſſe norunt quàm portam templi cuiuſdam quod Bacchi potiùs quàm alterius Dei eſſe crediderim, cuius disjectos la-

pides stupendæ molis marmoreos vnâ cum totius ædificij Ichnographia, omnes admirantur. Habes ergo, mi Sponi, totam de *Iove pecorali* historiam quomodo se habet. Nunc ad Deos ignotos. Num de Deo *Archiocrate* quidquam accepisti? en habes hic Inscriptiones duas in quibus ille.

ΠΟΠΛΙΟΣ
ΤΟΥΤΡΩΡΙΟΣ
ΥΠΕΡ ΕΑΥΤΟΥ ΚΑΙ
ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΣΑΡΑΠΙΔΙ
ΙΣΙΔΙ, ΑΝΟΥΒΙΔΙ, ΑΡΧΙΟ
ΚΡΑΤΕΙ ΔΙΟΣΚΟΥΡΟΙΣ
ΕΠΙ ΙΕΡΕΩΣ
ΣΤΑΣΕΟΥ ΤΟΥ ΦΙΛΟ
ΚΛΕΟΥ ΚΟΛΩΝΗΘΕΝ

Alia

ΘΡΑΣΕΑΣ ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ
ΥΠΕΡ ΞΑΤΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΤΟΛΛΑΣ
ΚΑΙ ΤΩΝ ΤΕΚΝΩΝ ΤΟΛΛΑΣ
ΚΑΙ ΚΟΚΥΤΟΥ ΤΕΚΝΩΝ
ΙΣΙΔΙ ΣΕΡΑΠΙΔΙ ΑΝΟΥΒΙΔΙ
ΑΡΧΙΟΚΡΑΤΕΙ ΘΕΟΙΣ ΣΥΝ
ΝΑΟΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΚΩΜΟΙΣ
ΕΥΧΗΝ

Priorem exſcripſi ex marmore in Inſula Delo ad radices Cynthij montis. Libenter illud in navim transferri voluiſſem, ſed cùm longè à littore abeſſet, non niſi cum labore & difficultate ſummâ id fieri poterat. Alterã vero habui ex parvâ columnâ aut cippo potius qui in Capucinorum Chienſium horto

locum habet. Archiocrati iungito *Herculem Catalaſchium* quem ex pſephiſmate quodam Deliaco in Patronis alicuius gratiam lato deprehendi. Verba excerpta ex pſephiſmate quod longiſſimum eſt , & in cuius enucleatione oculorum penè iacturam feci , adeo exigui erant & obliterati characteres, ita ſe habent.

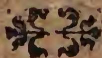
ΑΝΑΘΕΙΝΑΙ ΔΕ ΑΥΤΟΥ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΑ ΓΡΑΠΤΗΝ ΕΝ ΤΩ ΤΕΜΕΝΕΙ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΚΑΤΑΛΑΣΧΗΟΥ ΑΝ ΑΥΤΟΣ ΒΟΥΛΗΤΑΙ

Prætereà *Iovem promontorialem* notavi ex quodam Smyrnenſium numiſmate quod ex unâ parte Iovis caput exhibebat cum hac inſcriptione ΖΕΥϹ ΑΚΡΑΙΟϹ , & ex alia proram navis cum hoc verbo : ϹΜΥΡΝΑΙΩΝ. Oro ut iſta qualiacumque ſunt æqui bonique conſulas , atque ſi quod erratum benignè condones. Si quid his reponendum , aut ſi quid me opus habeas ; literas tuas mihi reddet D. Vaillant

Vaillant. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀφεντία σας ἠξέρει ρωμαῖκα, θέλω νὰ κάμω τὸ τέλος τὴν ἐπιστολήν μου, μὲ ἐτούτην τὴν γλῶσσαν, καὶ νὰ βεβαιώνω σάς πῶς ἔχω μεγάλην ἐπιθυμίαν νὰ πιστεύσῃς ὅτι εἶμαι μὲ τὴν ὅλην καρδίαν μου καὶ ψυχήν μου.

Ὅλος σοὺς ὁρισμοὺς τῆς ἀφεντίας σας
Α. ΓΑΛΛΑΝΔΙΟΣ.

Dabam Parisiis 20. Octob. 1676.

RESPONSIO

VIR ERVDITISSIME,

Duplici modo gratiſſimæ mihi fuerunt literæ tuæ, tum quòd tui notitiam avidè à me optatam vltrò obtuleris, tum quòd nonnullas obſervationes ad obſcurorum Deorum aras mihi communicatas eſſe volueris: pro vtroque favore maximas ſum habiturus in æternum gratias, imo & repenſurus, vbi ſe præbuerit occaſio. Iámque reum fatentem habes, in eo quod me erratum monuiſti circa locum, ubi Iovis pecoralis inſcriptio. Cùm enim de vtráque crypta & Naxi & Antipari ſermonem excellentiſſimi D. Legati auribus, memoriáque vſurpaſſem, vtriúſque idæam apud me non probe diſtinctam pro una eademque habui. At feliciùs, faciliúſque ignotis tuis numinibus, inſuper propoſitis larvam detraham, neque enim ſi nihil unquam

unquam de Deo *Archiocrate* acceperim culpa mea est, cum is nuſpiam neque cultus fuerit, nec ea quod magis mireris bina epigrammata à te propoſita ejus mentionem fecerint. Primum enim illud marmor Deliacum ipſemet oculis luſtravi & ſchedis meis adjeci, atque diſtinctè perlegi ΑΡΠΟΚΡΑΤΕΙ non autem ΑΡΧΙΟΚΡΑΤΕΙ.

Harpocrates autem apprimè notus, inter Ægyptios cultus, ab eiſque ad alias nationes Romanas Græcáſque derivatus: quem ſilentij Deum exiſtimantes digito ad os appoſito depingebant. Anubis autem & Harpocrates Sarapidis & Iſidis filij erant, unde in hoc lapide ΔΙΟΣΚΟΥΡΟΙ vocantur, id eſt Iovis Filij. Hunc enim Serapidem, inquit Suidas, alij Iovem eſſe dixerunt, alij Nilum, & ex gemma antiqua pag. 29. jam notavi. Vnde non mirum eſt cùm ſit una eadémque Deorum familia, ibi conjunctim legi, & in altera inſcriptione à te, Vir Doctiſſime, exſcriptâ ΘΕΟΙ ΣΥΝΝΑΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΚΩΜΟΙ vocitari, id eſt, *eodem in templo culti ſimúlque habitantes Dij*. Sic & eos ſimul memorat Ovidius 9. Metam.

——cum qua latrator Anubis
Sanctáque Bubastis, variisque coloribus Apis.
Quique premit vocem digitóque silentia suadet,
Sistráque erant, nunquámque satis quæsitus Osiris.

Vbi penultimo versu Harpocratem dignoscis nostrum, cui cum aliis eadem sacra fiebant. Vnde lapidi utrique ΑΡΠΟΚΡΑΤΕΙ reponere non dubitandum est, sicut & in vltimo ΕΑΥΤΟΥ pro ΞΑΤΟΥ quod nihil significat. De Hercule verò quem *Catalaschium* dictum putas, nec dum constat, id enim marmor Constantinopoli perlustrans, sic legebam attentiùs intuitus ΕΝ ΤΩ ΤΕΜΕΝΕΙ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΚΑΤΑ ΛΑΣΧΗ..ΟΥ ΑΝ ΑΥΤΟΣ ΒΟΥΛΗΤΑΙ, ita vt illud ΚΑΤΑ nihil aliud esse videatur quam *iuxta*, vt denotet locum iuxta quem templum illud Herculis positum erat, nec si cognomen Herculis fuisset in sequenti huius templi repetitione omitteretur. ΚΑΙ ΣΤΗΣΑΤΩΣΑΝ ΕΝ ΤΩ ΤΕΜΕΝΕΙ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΤΟ ΔΕ &c.

Emirer autem *Acerans* & alij plures ignori

ignoti Dij à me in nummis obſervati ſunt : ſed lapides modo me relaturum, Iovem lapidem juraveram. Nec libris ignotum eſt *Acræi* cognomen , ſiquidem Iunonis *Acrææ* quæ erat in Promontorio Græciæ adverſus Sicyonem apud Titum Livium lib. 32. & Iovis *Acræi* itidem in Græcia apud eundem authorem mentio habetur. Nec ſtatim iſtud *Acræi* cognomen , intelligendum eſt de templo in aliquo promontorio ſito : nam & ipſemet Pauſanias Iunonem Acręam memorat in arce Argolica, quæ longe abeſt à mari. Ἀνιόντων τὲ ἐς τὴν ἀκρόπολιν , ἔστι μὲν τῆς Ἀκραίας Ἥρας τὸ ἱερόν. Nec mirum ἄκρα enim antiquis, ſicut & nunc recentioribus Græcis ἄκρις non tantùm promontorium indigitat , verùm etiam & cacumen & angulum: quod Amaſæum Pauſaniæ interpretem fefellit , qui hunc locum authoris ſui Latinè reddens , ἰσθμὸν μὲν καὶ ὅσα ταύτῃ, δικάσαντα εἶναι Ποσειδῶνος , τὴν δὲ ἌΚΡΑΝ Ἡλίῳ δόντος τὴν ὑπὲρ τῆς πόλεως ſic ait, *qui cùm isthmum Neptuno , Soli vero* promontorium , *quod urbi imminet, adjudicaſſet*, &c. Cùm dicere debuiſſet *montis cacumen quod urbi imminet* , videlicet

mo ntem

montem illum ubi poſtea arx Corinthi fabricata eſt, quæ ideo *acrocorinthus* alias audit: ſicuti & Athenis arx vertici monticuli impoſita *acropolis* vocabatur. Sed in re tam planâ diutiùs non immoror. δὲ μίλω πλειοσότερον, μὴ νὲ κάμνω τέλος, παρακαλῶντας τὸν θεὸν νὰ δώσῃ τῆς ἀφεντίας σας πόλλους χρόνους, καὶ οὗλα τὰ θελήματα σας ὅπου ἄξιος εἶσαι καὶ ὅσον ἐπιθυμῶ, διατὶ εἶμαι πάντα μὲ τὴν καρδίαν,

Τῆς γραμματισμένης αὐθεντίας σας

8. Nouemb. 1676.

Ταπεινώτατος δουλεύτης καὶ Σκλάβος
Ἰακόβος Σπὼν, ἰατρός.

Ex

Ex Epistola D. Sibon in suprema Aquensium Curia advocati.

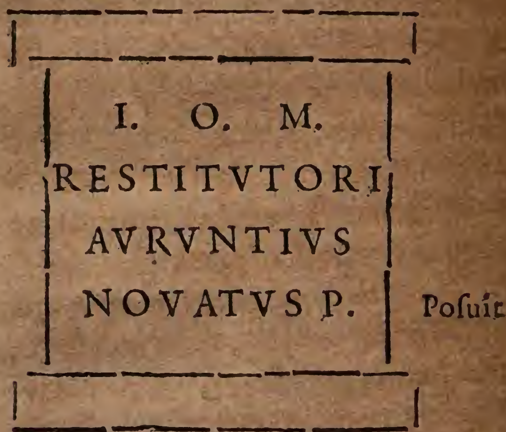
MIssa est ad me jam urnula fictilis ex urbe Antipoli (*Antibe*) quæ ibi reperta in lapideo sarcophago, supra stantem æream laminam habebat, hisce characteribus inscriptam.

VIGILIλ METIA
MλSSλE FILIA
MARTI OLLOVDIO
V. S. L. M.

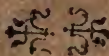
Si quid poteris divinare quæso vt mihi communices &c.

Resp. Vigilia Massæ filia, A enim aliquoties sic λ Sculpi in inscriptionibus observavi, Marti Olloudio ignotorum nostrorum Deorum non ingrato comiti *votum solvit libens* meritò. Quid enim illud *Olloudij* cognomen sibi velit, ignoro, nisi forte ab ὄλλυμι quod est *perdo*, *destruo*.) Mars enim

enim humani generis *deſtructor* merito vocaretur. Sicut è contra Mercurius, Æſculapius, Iupiter conſervatores, reſtitutoreſque audiunt, ut in hac brevi inſcriptione ad ſinum Corinthiacum, in ruderibus cujuſdam urbis à me repertâ, loco πεντάγια vocato.

Simili pacto Apollinis etymon tradit *Servius*, ab ἀπόλλυμι *perdo*, minùs fortè ad propoſitum, de quo Conſule Voſſij etymologicum.

Ad inſcriptiones,
II.am IOVIS TARANVCI.
XXXIIa MATRVM GERVDATIARVM.
XLIIa NEHALENNÆ.

Tractatũ tuum, mi Sponi, de Diis ignotis avidè perlegi, cum autem quid à me obſervatũ fuerit tibi notum facerem obnixè rogaveris, lubens meritóque præſtabo.

Galli ovem ſuum *Taranis* ſive Taramis nomine inſigniebant, illique victimas humanas immolare ſolebant, teſte Lucano.

Et Taranis Scythiæ non mitior ara Dianæ.

Inde petitum videtur, Iovis *Taranuci* epitheton, quem fortè Arria Succeſſa ex Gallia oriunda in Dalmatia venerabatur.

Dominus Bernardus nobilis eruditiſſimuſq; Anglus Iovem *Taranucum* dici cenſebat pro Tonante, eo quòd vox *Taran* in partibus Britanniæ auſtralibus tonitru ſignificet, atque in Dalmatiam ex veteri Lingua Celticâ tranſiiſſe hanc dictionem,

nem, nisi malueris Celtas aliquot in celebri illa in Græciam & Asiá transmigratione illic hæsisse.

Nymphæ sive matres *Gerudatiæ* pag. 54. meo quidem sensu erant vrbis *Gerundæ* quæ nunc etiam Girona in Catalaunia, tutelares Deæ; quamvis enim hæc ara in Provincia extet, nil me locorum distantia movet, nec absonum vllo modo videtur Provincialem aliquem vel Catalaunum inibi commorantem Catalaunensi numini votu solvere, sicuti nemo iam miratur Gallum Italúmve aliquem se Divo Iacobo Compostellæ devovere.

Deæ Nehalenniæ epigrammata quæ refers non reperiuntur in Britannia, verùm in *Zelandia* ad insulã Valcheren tribus leucis ab Mildeburgo. Sed te turbauit vox Britãnicianus. Minutolius noster Græcæ linguæ Professor eruditus, qui in hac ultima vrbe diu cõmoratus est, mihi retulit se multoties ambulationis ergò Vestcapellá profectum esse, ibique sacellum aris huic Deæ dicatis refertum animadvertisse, quarum aliæ absque ulla inscriptio-

ne, aliæ vero inſcriptæ. Nonnullæ imaginem Deæ inſculptam præbent, eáque ſedens exprimitur dextrâ caniſtrum fructibus onuſtum geſtans, ſiniſtrâ piſcibus plenum, ſícque erat illa,

Diva maris terræq; potens.

Totâ autem illâ regiunculâ aræ inſcriptionéſque iſtæ ita obviæ sũt, vt vix domus aliqua inter Medioburgum & Veſtcapellam iis careat, veluti in pago Steenhove ſequens hæc

DEAE NEHALENNIAE
SERVATVS THERONIS
FIL. *filius*

Hæc habebam proponenda, interim vale, méque amare perge,

Tuum *Iacobum Flournoy.*

Ex

Ex Epistolâ Viri Illustrissimi Dionysij Salvagnij Boessij, in supremâ Fisci apud Delphinates curiâ Primarij Præsidis, ad authorem.

MArmor antiquū in villa mea nomine Vonrey possideo, decem ab hinc milliaribus, in quo hæc inscriptio legitur.

MERCVRIO AVG.
ARTAIO
SEXTVS GEMINIVS
CVPITVS
EX VOTO

Erutum fuit ex agro pagi Beanerissant, in viâ quæ Lugdunū tendit quatuor ab hac vrbe leucis, ibíque supersunt templi cuiusdam rudera vepribus obruta, hodiéque locus ille *le Til* sive Tilia vocatur, eo quòd ante aliquot annos insignis ac perantiqua tilia illic viseretur,

tur, ſicuti veterum ethnicorũ mos erat arbores iuxta Deorum delubra collocare. Eandẽ inſcriptionem me apud Gruterũ legiſſe memini, verùm is eam Viennæ citat ad Divi Petri, vbi nunquam fuit. Non dubitarem autem ſex leucis ab Lugduno diſtantem pagum Artas huius Dei denominationem ſuppeditaſſe.

Egregium Dei Sylvani epigramma quod pag. 19. profers, iam mihi ante triginta annos communicaverat defunctus Epiſcopus Genevenſis; ſed tertio verſu legebat *maxumas*, non autem *muſicas*, quod autopſiâ certiùs affirmari poſſet.

Viri eruditiſſ. A. Galandij Epiſtola ſecunda.

SI redditæ tibi fuerint, mi Sponi, literæ quas VVhelero tradidi, animadvertere potuiſti prævidiſſe me quæ de Archiocrate reſponſurus eras, quanquam enim ſic legiſſe me ſim certus, nolim tamen negare id vel ſculptoris erro-

re pro ΑΡΠΟΚΡΑΤΕΙ utrobique excidisse, vel linguæ quodam vitio, fortè aliquando ΑΡΧΙΟΚΡΑΤΗ pronunciatum fuisse. Ad alia propero; Non mihi in mentem venerat, sicut tibi, vocem ΔΙΟΣΚΟΥΡΟΙΣ referri debere ad Anubidem & Harpocratem, ut pote Serapidis sive Osiridis filios, quem antiqui pro Iove habuerunt: censebámque Castorem & Pollucem designari, qui ab omni ævo tali gaudent nomine, nec aliud adhuc dum mihi persuadere possum. Etsi enim Plutarchus tractatu de Iside & Osiride asserat Anubim Osiridis ac Nephthys filium esse, illegitimo quidem connubio, cùm Nephthys soror esset Isidis legitimæ Serapidis uxoris & coniunx Typhonis, Harpocratem verò Osiride & Iside natum esse, nihilominus cùm nullum apud authores exemplum suppetat, quo constet par istud Deorum ΔΙΟΣΚΟΥΡΟΥΣ vocitatos fuisse, veterem vocis illius significationem retinere satiùs mihi videtur.

Accedit ad hoc quòd cùm Delos

sit

ſit inſula, fieri poteſt ut qui inſcriptionem illam poſuit, votum aliquod Caſtori & Polluci ſolvere debuerit, utpote nautarum & navigantium protectoribus Diis. Quod verò Iupiter atque Serapis vnum & idem numen ſint, præter invictas quas attuliſti rationes hoc addã me Iuliæ Domnæ Græcum nummum Smyrnæ comparaſſe quem Theſauro regio addidi. Is in averſa parte Clazomeniorum nomẽ inſcriptum habet cum Serapidis typo, eodem prorſus habitu ac Iupiter, niſi quòd ΠΗΧΥΝ ſive modium capiti impoſitum habeat.

Canon cuius pag. 50. meminiſti nihil ignoti recondere videtur. Eſt enim viri alicuius nomen proprium ſcilicet Attali illius liberti, veluti & ſubſequẽs ſervus Paſiclenis nomine venit. Vale.

Reſponſio.

BInas à te accepi literas, vir eruditiſſime, meque tibi ideo non parum devinctum fateor, quod tuas

obſervationes mihi tradere pergas.

ΔΙΟΣΚΟΡΟΙ certè vocabantur, Caſtor & Pollux, & eos intelligi in Delienſi marmore non admodum renuo, verùm tamen quòd epithetô iſtud aliis quàm ipſis nonnunquam tributum fuerit, eſt mihi præ manibus non contemnendum argumentum. Inſcriptionem enim vidi, in qua Cabiri etiam Dioſcuri appellantur.

Venetijs

Venetiis, in Palatio Grimani,
Ex Græcia allata.

ΓΑΙΟΣ ΓΑΙΟΥ
ΑΧΑΡΝΕΥΣ ΙΕΡΕΥΣ
ΓΕΝΟΜΕΝΟΣ ΘΕΩΝ
ΜΕΓΑΛΩΝ ΔΙΟΣΚΟΡΩΝ
ΚΑΒΕΙΡΩΝ ΕΝ ΤΩΙ
ΕΠΙ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΟΥ
ΜΕΤΑ ΛΥΚΙΣΚΟΝ
ΑΡΧΟΝΤΟΣ ΕΝΙΑΥΤΩΙ
ΙΔΡΥΣΑΤΟ

Priúſquam eam oculis uſurpaſſē, dubitavi num forte à deſcriptore omiſſum eſſet ΚΑΙ, ut legeretur ΔΙΟΣΚΟΡΩΝ ΚΑΙ ΚΑΒΕΙΡΩΝ: verùm non aliter ſculptum eſt ac iam exhibuimus.

Quidā aſſerebāt Cabiros eſſe Vulcano ſatos: alij verò, inquit Strabo,

bo Iovis & Calliopes filios esse, nec à Corybantibus differre. Fortè autem Dii Magni vocabantur quòd eorum ira inexorabilis esset, ut ex Pausaniæ Bœoticis colligere licet. Sicuti ergo Cabiri Dioscuri vocabantur aliquando, utpote qui Iovis filij non secus ac Castor & Pollux censebantur, pari ratione Anubim & Harpocratem ita nuncupari non absurdum est.

Cæterùm ad inscriptionem tuam Chiensem, obortus mihi nuper scrupulus, circa Deorum istorum titulum qui ΣΥΝΝΑΟΙ & ΣΥΝΚΩΜΟΙ appellantur, quid scilicet sibi velit vltima vox ista, & an non potius legēdum ΣΥΝΒΩΜΟΙ, *ad idem altare culti*, quemadmodum ab antiquis usurpatum est.

De Canone quæ obseruasti, equidem videtur fuisse servi illius nomen, quanquam omninò aliena à nomine proprio sit vox ista.

Trittiæ quam inscriptio XXXVII exhibet, mentionem fieri apud Pausaniam repperi, ubi de Tritia vrbe Achaicâ hæc infit. Alij, inquit, à Marte

„ Marte tradidere Tritiam Tritonis filiam compressam fuisse, „ Minervæ Sacerdotem dum virgo „ esset: Melanippum Marte & Tritia natum vrbem condidisse, & à „ se auctam de matris nomine appellasse. Ibidem Marti & Tritiæ „ rem divinam facere solemne habent. Vnde conijcere est Vibium Longum huic Deæ votum solventem fuisse origine Græcum, in partibus illis Galliæ commoratem; vel saltem huic innotuisse viro Deam Tritiam, sive fuerit in Achaia duntaxat culta, sive etiam ex Græcia in Galliam transmissus fuerit ipsius cultus.

Occurrit mihi Reinesij epistolas versanti, Iuno cum duobus insolitis epithetis. IVNONI STYGIAE CRESCENTINA MATRILIA CVM FIL. SVO V. S. L. M. & IVNONI PATVLCIAE T. FABATIVS TABVLARIVS OST. ET PROCVRATOR FISCI PATRONVS COLLEG. LENVNCVL. IIII. VIR.

QVIN

QVINQVEN. D. D. Hæc Oſtiæ reperta vbi Lenunculariorũ erat collegium: verùm illud Patulcij epitheton Iano dicatum erat, quia bello eius valvæ patebant & Cluſij quia pace claudebantur: vnde Ouidius, lib. primo Faſtorum.

Inde vocor Ianus, cui cùm Cereale Sacerdos,
Imponit libum farráque miſta ſale.
Nomina ridebis, modo námque Patulcius *idem,*
Et modo ſacrifico Cluſius *ore vocor.*

En aliam elegantem inſcriptionem ad Deos noſtros pertinentem, ex ſchedis Ligorij, ut eam refert manuſcriptus codex Claudij de Bagarris celebris olim antiquarij, in qua *Fortunæ Barbatæ* mentio fit, ſubque viri barbati dextrâ temoné tenentis habitu ſculpitur: ſic autem ſe habet.

FORTVNAE BARBATAE
SACR.
L. AVRELIVS MARCELLIANVS
AVG. LIBERTVS EXCERPTOR
V. S. L. M.

Erat ergo Fortuna virilis, non ſecus ac Fortuna muliebris. Dij enim ut quibuſdam placet utriuſque ſunt ſexus: quod præcipuè de Luna obſervatur, quę aliquando in nummis habitu virili exprimitur tuncque Deus Lunus audit. Sic Venerem maſculam ſtatuæ quædam exhibent, vetuſque Poëta Calvus confirmat.

Pollentemque Deum Venerem.

Sed hæc notiora, quàm vt perſequi debeamus. Vale ac Fave.

A. Gallandij Epiſt. 3.

NOn me mediocriter turbavit epiſtola tua vltima, ob eam quam profers Palatij Grimani in-

ſcriptionem, ut enim ingenuè fatear, mi Sponi, ſi Cabiros Dioſcuros vocare liceat, vt ex eius textu colligere veriſimile ſit, quo pacto authores antiquos conciliabimus ignoro. Etenim iuxta Heſychij ſententiam Cabiri ſunt Vulcani filij. Hæcque ille ad vocem κάβειροι. πανὺ δὲ τιμῶνται οὗτοι ἐν Λήμνῳ ὡς Θεοὶ, λέγονται δὲ εἶναι Ηφαίστου παῖδες. Quod non niſi probatiorum authorum teſtimonio fultus affert, inter quos recenſendus Strabo, qui Caſmilum vel Camilum vnum ex iſtis Diis Vulcano & Cabirâ ſatum eſſe ait, alios verò tres (in vniverſum enim quatuor erant) ab dicto Caſmilo genitos eſſe, cum tribus Nymphis Cabiridibus. Secundum ergo hanc authoritatem non erant Iovis filij. Audiẽdus adhuc ſcholiaſtes Apollonij Rhodij, in ſuis ad primum librum ſcholiis: eorum illic nomina ex antiqui authoris fide recenſet. Τέσαρες δὲ εἰσὶ τὸν ἀριθμόν. Ἀξίερος, Ἀξιόκερσα, Ἀξιόκερσος. Ἀξίερος μὲν οὖν ἐστὶν, ἡ Δημήτηρ. Ἀξιόκερσα δὲ ἡ Περσεφόνη. Ἀξιόκερσος δὲ ὁ Ἅδης. ὁ δὲ προς-

ςι

στιθέμενος Κασμῖλος Ἑρμῆς ἐστὶν, ὡς ἱστορεῖ Διονυσόδωρος. Ita ex iis quatuor ſolus Caſmilus Iovis filius erat, ſi pro Mercurio accipiatur. Verùm enim verò, cui fides magis adhibenda eſt; Dionyſodoro, an Acuſilao apud Strabonem, dum Caſmilum iſtum Vulcani filiũ affirmat? Etiamſi autẽ hunc pro Mercurio ſicque Iovis gnato agnoſcere animus eſſet, an ideo alij quibus Iupiter parens non eſt Dioſcurorum titulum merentur.

Circa alterum dubium mihi facilè perſuadeo excidiſſe vocem ΣΥΝΚΩΜΟΙ pro ΣΥΝΒΩΜΟΙ, prior enim nihil aliud ſignificare poſſet, quàm comeſſationum ſocios, quòd nihil ad rem noſtram.

Ad titulum matris Deûm ΑΓΓΙΣΤΕΙ pag. 36. ſymbolam meam conferam. Itaque dubito annon ſculptum ſit ΑΓΙΣΤΕΙ ſive ΑΓΙΣΤΗΙ: nam nil moror ultimam ſyllabam ΤΕΙ: Obuia enim eſt diphthongus ΕΙ pro Η. Illa autem vox ΑΓΙΣΤΕΙ nil aliud eſſet apud me, niſi ΣΕΒΑΣΜΙΑΙ. Habeo mihi hac in re authorem

Hesychium, qui admodum f:uet in vocibus ἀγιστεῖν & ἀγιστεῖα. Prioré, ita exponit σέβειν, ἁγνεύειν; posteriorem verò σέβεσθαι. Vtraque autem vox non aliunde, quàm ab ἁγιστὸς cuius fœmininũ ἁγιστή. Suidas huic opinioni non adversatur in vocibus ἁγιστεύειν & ἁγιστείας. Verùm dum Pausaniã evolvo, is mihi difficultatis ambages recludit: paginâ enim Aldinæ editionis 174. narrat de Agdistide & Atti fabulam: cùm verò mihi notum esset, hæc eadem ferè ab aliis Rheæ seu matri Deorum tribui, ad Hesychium confugio in voce Ἄγδιστις, ubi ille rem omnem aperit: Ἄγδιστις, inquit, ἡ αὐτὴ τῇ μητρὶ τῶν θεῶν. Ipse etiam Pausanias non obscurè eandem esse cum matre Deorum indigitat, quandoquidem à Dindymene matre aliam non fuisse ἄγδιστιν innuit. Itaque non dubita, mi Sponi, pro ΜΗΤΡΙ ΘΕΩΝ ΑΓΓΙΣΤΕΙ legere mecum, ΜΗΤΡΙ ΘΕΩΝ ΑΓΔΙΣΤΕΙ. Vide totam historiam apud Pausaniam loco citato. Strabo de eodem nomine nõ conticuit

lib. 10.

lib. 10. ubi varias matris Deorum appellationes recenſet. Nam certe quamvis illic ſcribatur Α῎κεςιν, optimè Caſaubonus notauit legendum eſſe Α῎γδιςιν, ex Heſychij textu ſupra laudato. Sed vir ille aliàs diligentiſſimus Pauſaniam de Agdiſtide eâdem non inſpexerat.

Pag. 63. Vocem ΦΡΗΤΟΡΣΙΝ in inſcriptione Græcâ de Deo Eumelo, interpretatus es tribuum magiſtris. Verùm, pace tuâ dixerim, alia eſt expoſitio inveſtiganda: ſiquidem ΦΡΗΤΡΙΑ ſive ΦΡΑΤΡΙΑ tribum latine non ſignificat, ut pote cùm ſit tertia pars Tribûs ſiue φυλῆς. Φρατρία, inquit Suidas, ἐςὶ τὸ τρίτον μέρος τῆς φυλῆς. Ii vero qui ex eadem erant *Phratriâ* φράτορες ſeu φρήτορες vocabantur, teſte eodem Suida, qui prioribus verbis hæc addit, φράτορες δὲ οἱ τῆς ἀυτῆς φρατρίας μετέχοντες. Pollux etiam huc facit lib. 3. cap. 4. cùm ait: καὶ τὸ σύςημα φρητρίας, οἱ δὲ καθ' ἕκαςον, φράτορες. *Societas equidem phratria, ſinguli vero phratores*: Hæc enim nomina è Græcis

latina

latina facere mihi potius eſt, cùm
a/ nullø ſint meo iudicio; quibus,
commodè efferri poſſint. Notandum verò tum Phratriam tum Phratores hoc ſenſu referri tantùm ad tribûs Athenienſes. Verùm & Phratria & Phratores aliam ſignificationem ab illa diverſam obtinent. Audi Heſychium φρήτρα καὶ φρήτρη φρατία (corrigo & lego φρατρία) συγγένεια, πατρικὴ γενεά & in voce φράτορες, poſt allatam priorem ſignificationem, ſubiungit συγγενεῖς. Suidas ſimiliter idem ſcribit, φράτορας ἢ τοὺς συγγενεῖς καλοῦσι. Ex his colligere eſt, hanc poſtremam ſignificationem priori, in inſcriptione de qua agitur, anteponi debere.

Reſtat ut videamus quomodo propriâ dictione latinâ exprimi valeat. Nodum hunc nobis ſcitè & ad rem ſolvet Cicero in topicis. *Gentiles, inquit, ſunt qui eodem inter ſe nomine ſunt.* Vides hic idem Eumelidarum nomen φρήτερσιν illis convenire. Itaque abundè conſtare mihi videtur veram huius in-

ſcriptio

ſcriptionis interpretationem hanc eſſe : *Eumelum Deum patrium* (paternum etiam ritè dixeris) *gentilibus Eumelidarum , Titus Flavius Pius curator poſuit cum Flavio filio.* Atque Eumelum magis placet *patrium*, quàm Patrenſem dici, quāvis credam hunc Eumelum eundē eſſe cum eo quem Pauſanias, non Strabo (qui error typographi tui eſt) Patrenſium fuiſſe conditorem affirmat. Nec abs re alienum eſt , fieri potuiſſe ut illa inſcriptio Pâtris aliquo caſu Neapolim tranſvecta fuerit, aut certè Pius ille iure quodam hoſpitij cum Eumelidis qui Patris forſan commorabantur contracto, Eumeli gentilis eorum ſtatuam , ut eis gratum faceret , erexerit. Gentilem Eumelum voco eodem ſenſu quo Tullius , quæſt. Tuſc. l. 1. Tullum ex ſeptem Regibus unum, ſuum gentilem vocat , ubi agit de Pherecyde , de quo ait : *Antiquus ſanè, fuit enim meo regnante Gentili.*

Vale.

Nicolai

Nicolai Ben I. V. D. & Academici Dodonæi, Epiſtola altera.

QVandoquidem, Vir Clariſſ. Muſarum fercula quibus gaudeo delibare dediſti, priorémque epiſtolam meam & quæ de Iove Cingiduo excogitaveram in lucem dediſti ac nonnulla dicere & dictis addere commonuiſti ad inſcriptiones tuas quas iterum percurri hæc referre audebo.

Proximos qui in Inſcriptione XXIII. recenſentur referri cenſeo ad Penates, quorum proximitas familiaribus ineſt, qui tutelares domorum, patriæ domeſticique vocantur: Vnde Cicero de natura Deorum Penates illos dicebat qui penes nos ſunt, vel non longe abſunt ab hac vitâ, ſeu quia penitus inſident. Quinam ideo nobis penatibus proximiores?

Hercules Ponderum. Inſcr. XXV. fortè ſic dictus quòd cælum ſuſtinendum Herculi ab Atlante datum fuerit:

fuerit, quia Hercules ab eo res Aſtronomicas & ſtellarum motus didicerat. Octavius Strada nummũ ni fallor Marci Aurelij refert, in quo Hercules Zodiacum & vaſti orbis molem ſuſtinet.

Inſcr. XXVI. *Herculis Somnialis.* Somnialẽ Herculem reperio, qui ſomno expergefactus latrones clavâ interfecit, in cuius honorem erecti ſunt Pinarij & Potitij Sacerdotes. Somnialem etiam Herculem invenio in pugna Pygmæorum, vnde Alciatus cecinit,

Dum dormit, dulci recreat dum
corpora ſomno, &c.

Sed meliori ſententia ſomnialem perpendo Herculem qui ægrotis bona ac ſaluberrima ſomnia ſperanda dedit: mos ideo ægrotantium erat ad ædẽ Herculis accedere, ut in ſomniis de ægritudine curandâ monerentur.

Fortuna Torquatiana Inſcript. XXVIII. Duplicem fortunam invenio in Torquatis, unam in Caio Manlio, deplorandam, alteram in C. Nonnio Aſprenate cognomento

mento Torquati laudandam, qui aureo torque in ludis Trojanis etsi lapsu debilitatus ab Augusto donatus fuit, ut refert Suetonius in Aug. sed arguẽdus Carolus Stephanus, qui fortunatissimum recenset Valerium Torquatum, cùm tamen nullus ex familia fuerit Valeriâ qui cognomento Torquati potitus sit.

Iupiter Acræus, cuius pag. 92. meministi, apud Smyrnæos colebatur, nam promontorium penes illos famâ dignum celebratur, quòd Nautis & Mercatoribus illic negotia adimplentibus notum, corrupto sed vernaculo idiomate *S. Giovanni d'Acri* nunc vocatur. Ibi fortè delubrum aliquod Iovis antiquum erat, cùm non minùs cæteris gentibus superstitione clari fuerint Smyrnæi, imò & primatu Asiæ à quo Asiarchæ ex templorum solemnitate Neocori S. C. permittente facti sunt, nec admiraberis si in arce Argolica, vel Megaris Iuno Acræa vocabatur, Hesychius enim Venerem & Dianam Acræam